

# NUŽNO I JEDINSTVENO SUPARNIČARSTVO U TIJEKU OSTAVINSKOG POSTUPKA

**Priručnik za polaznike/ice**

**Izrada obrazovnog materijala:**

mr. sc. Senija Ledić,

Županijski sud u Splitu

Svjetlana Vidović

Županijski sud u Splitu

Zagreb, travanj 2016.

Copyright 2016.  
Pravosudna akademija

Ulica grada Vukovara 49, 10 000 Zagreb, Hrvatska

TEL 00385(0)1 371 4540 FAKS 00385(0)1 371 4549 WEB [www.pak.hr](http://www.pak.hr)

# Sadržaj

<b>1. UVOD</b> .....	<b>5</b>
<b>2. MODUL A:</b> .....	<b>7</b>
2.1. Općenito .....	7
2.1.1. Stranačka sposobnost.....	7
2.1.2. Suparničarstvo .....	8
2.1.3. Stvarna i mjesna nadležnost .....	10
2.1.4. Zastupanje i dokazni postupak.....	12
2.1.5. Odluke suda .....	13
2.1.6. Pravni lijekovi .....	15
2.2. Vrste suparničarstva:.....	16
2.2.1. Materijalno suparničarstvo .....	16
2.2.2. Formalno suparničarstvo .....	18
2.2.3. Prvobitno i naknadno suparničarstvo .....	19
2.2.4. Obično suparničarstvo.....	21
2.2.5. Jedinostveno suparničarstvo .....	23
2.2.6. Nužno suparničarstvo.....	25
2.2.7. Suparničarstvo na temelju zakona .....	26
2.2.8. Eventualno suparničarstvo .....	28
2.2.9. Umještač s položajem jedinstvenog suparničara .....	29
2.3. Učinci jedinstvenog suparničarstva .....	31
2.3.1. Međusobni odnos radnji jedinstvenih suparničara.....	31
2.4. Procesnopravne posljedice okolnosti da tužbom nisu obuhvaćeni svi subjekti nužnog suparničarstva .....	34
2.4.1. Povrede Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda .....	34
2.4.2. Postupanje suda .....	36
<b>3. MODUL B:</b> .....	<b>38</b>
3.1. Općenito o pravnom uređenju ostavinskog postupka u Republici Hrvatskoj .	38
3.1.1. Mogućnost utjecaja Uredbe o nasljeđivanju na krug jedinstvenih i nužnih suparničara .....	38
3.2. Pravna priroda ostavinskog postupka.....	39
3.3. Suparničarstvo u postupcima pokrenutim po rješenju o ostavinskog suda ...	41
3.3.1. Upućivanje na parnicu .....	41

3.3.2. <i>Pojedinačni slučajevi suparničarstva u tijeku ostavinskog postupka</i> .....	43
3.3.3. <i>Suparničarstvo u postupku radi poništenja i pravne valjanosti oporuke</i> .	43
3.3.4. <i>Postupci po tužbama radi utvrđenja sastava ostavine</i> .....	45
3.3.5. <i>Postupci o činjenicama o kojima ovisi pravo ostaviteljevog potomka na izdvajanje imovine iz ostavine</i> .....	46
3.3.6. <i>Postupci o činjenicama o kojima ovisi pravo da se iz ostavine izdvoje kućanski predmeti</i> .....	46
3.3.7. <i>Postupci radi opravdanosti isključenja nužnih nasljednika iz nasljedstva i utvrđenja nedostojnosti za nasljeđivanje</i> .....	47
3.3.8. <i>Sporovi o pravu na zapis ili o drugom pravu iz ostavine</i> .....	48
3.3.9. <i>Sporovi o uračunavanju dara i zapisa u nasljedni dio</i> .....	48
3.4. <i>Pojedinačni slučajevi suparničarstva u nasljednopravnim sporovima</i> .....	48
3.4.1. <i>Suparničarstvo povodom poništenja nasljedničke izjave</i> .....	48
3.4.2. <i>Suparničarstvo povodom nasljedničke zajednice</i> .....	49
3.4.3. <i>Suparničarstvo po tužbi novog nasljednika</i> .....	50
<b>4. MODUL C:</b> .....	<b>51</b>
4.1. <i>Troškovi postupka u slučajevima suparničarstva</i> .....	51
<b>5. ZAKLJUČAK</b> .....	<b>53</b>
<b>6. IZVOD IZ PRAVNIH PROPISA</b> .....	<b>54</b>
<b>7. PRAKTIČNI PRIMJERI</b> .....	<b>66</b>
<b>8. LITERATURA</b> .....	<b>74</b>

# 1. UVOD

Institut suparničarstva podrazumijeva skup propisa glede procesnih odnosa množine subjekata na jednoj ili na drugoj strani koje se zasniva prije svega iz razloga ekonomičnosti postupka i ostvarenja načela pravne sigurnosti.

Problem neodgovarajućeg povezivanja materijalnopравnih zajednica sa zajednicama procesnog prava često u praksi dovodi do neprepoznavanja pravog oblika (vrste) suparničarstva.

Tako dolazi i do situacije u kojoj je određeni spor potrebno riješiti na jednak način prema svim suparničarima s određenim materijalnopравnim pitanjima, kao na primjer mogućnošću djelomičnog, a ne samo potpunog, poništenja oporuke povezano je pitanje jesu li stranke u postupku radi poništenja oporuke jedinstveni ili nužni suparničari ili ne, a u sudskoj praksi uočeno je da nižestupanjski sudovi u tome znaju griješiti.

U tom bi smislu radionica trebala dati odgovor na pitanja:

- kako materijalno pravo utječe na stvaranje suparničarstva i na pravni položaj suparničara odnosno,

- kako materijalnopравni odnosi utječu na procesnopравne odnose suparničara pri čemu bi se ovdje posebno ukazalo da se često u materijalnopравnim odredbama krije odgovor na pitanje vrste suparničarstva.

Uočeno je nadalje, u primjeni pravnog instituta suparničarstva različito postupanje sudova u pogledu procesnopравnih posljedica u slučaju da tužbom nisu obuhvaćeni svi subjekti nužnog suparničarstva.

S tim u vezi, radionica bi trebala dati odgovor na pitanje kako sud treba postupiti u slučaju da tužbom nisu obuhvaćene sve osobe nužnog suparničarstva odnosno:

- je li u tom slučaju sud dužan pozvati tužitelja i poučiti ga da tužbom obuhvati i ostale suparničare, ili

- može bez pozivanja i pouke tužitelju izvući procesnopравne posljedice iz okolnosti da tužbom nisu obuhvaćene sve "nužne" stranke tj. odmah odbaciti tužbu.

Poseban problem predstavlja pitanje međusobnog odnosa radnji suparničara, pa bi radionica trebala dati odgovor i na pitanje:

- kakav učinak radnja jednog suparničara ima na pravni položaj ostalih suparničara te,

- kakva je razlika između povoljnih i nepovoljnih radnji pojedinog suparničara na pravni položaj ostalih suparničara.

Npr.

- ako neki od tuženih jedinstvenih suparničara ospori tužbeni zahtjev, a ostali ne ospore, hoće li se time spriječiti donošenje presude zbog izostanka;

- sprječava li protivljenje nekih od tuženih suparničara povlačenju tužbe nastupanje pravnih posljedica povlačenja tužbe i u odnosu na suparničare koji se nisu na povlačenje očitovali;

- ako se donese presuda zbog ogluhe protiv svih nužnih suparničara, a samo jedan od njih izjavi žalbu, ima li ta žalba utjecaja na opstojnost presude u odnosu na ostale nužne suparničare i dr.

Stoga će se kroz ovu radionicu pokušati ostvariti sljedeći ciljevi:

1. Razumijevanje kriterija za ocjenu vrste suparničarstva imajući na umu procesnopravnu i materijalnopravnu osnovu;

2. Znati kako postupiti u slučaju da tužbom nisu obuhvaćene sve osobe nužnog suparničarstva;

3. Znati kakav učinak ima radnja jednog suparničara na pravni položaj ostalih suparničara.

## 2. MODUL A:

### Suparničarstvo (litis consortium) ili subjektivna kumulacija:

#### 2.1. Općenito

##### 2.1.1. Stranačka sposobnost

Stranačka sposobnost je svojstvo nekog pravnog subjekta da može biti nositeljem prava i obveza što ih utvrđuje parnično pravo odnosno, sposobnost biti nositeljem prava i obveza o kojima se odlučuje u postupku; svojstvo da može biti stranka, umješlač ili zastupnik u parnici. Ista ima značaj procesnopravne pretpostavke time da onaj tko nema stranačku sposobnost ne može biti stranka u postupku.

Stranka u postupku može biti svaka fizička i pravna osoba. Posebnim propisima određuje se tko može biti stranka u postupku osim fizičkih i pravnih osoba. Parnični sud može, iznimno, s pravnim učinkom u određenoj parnici, priznati svojstvo stranke i onim oblicima udruživanja koji nemaju stranačku sposobnost prema odredbama st. 1. i 2. ovog čl. ako utvrdi da, s obzirom na predmet spora, u suštini udovoljavaju bitnim uvjetima za stjecanje stranačke sposobnosti, a osobito ako raspolažu imovinom na kojoj se može provesti ovrha. Protiv rješenja iz stavka 3. ovog članka kojim se priznaje svojstvo stranke u parnici nije dopuštena posebna žalba.<sup>1</sup>

Na postojanje stranačke sposobnosti sud pazi po službenoj dužnosti i to u tijeku cijelog postupka.<sup>2</sup>

Stoga ukoliko sud utvrdi da stranka na tužiteljevoj ili tuženikovojoj strani nema stranačku sposobnost, ponajprije će nastojati da se ti nedostaci otklone na način da će pozvati tužitelja da izvrši potrebnu ispravku ili dopunu tužbe a ukoliko se ti nedostaci ne otklone, odbaciti će tužbu.<sup>3</sup>

---

<sup>1</sup> Članak 77. Zakona o parničnom postupku „Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13 i 89/14 - dalje: ZPP).

<sup>2</sup> Članak 82. ZPP.

<sup>3</sup> Članak 83. stavak 1. ZPP propisuje da, kad sud utvrdi da osoba koja se pojavljuje kao stranka ne može biti stranka u postupku, a taj se nedostatak može otkloniti, pozvat će tužitelja da izvrši potrebne ispravke u tužbi ili će poduzeti druge mjere da bi se postupak mogao nastaviti s osobom koja može biti stranka u postupku; stavak 3. da sud može odrediti stranci rok za otklanjanje nedostataka iz st. 1. i 2. ovog člana; stavak 4. da, dok se ne otklone ti nedostaci, mogu se u postupku poduzimati samo one radnje zbog čije bi odgode mogle nastati štetne posljedice za stranku; stavak 5. da, ako se navedeni nedostaci ne mogu otkloniti ili ako određeni rok bezuspješno protekne, sud će rješenjem ukinuti radnje provedene u postupku ako su zahvaćene tim nedostacima i odbaciti tužbu ako su nedostaci takve prirode da sprečavaju daljnje vođenje parnice; stavak 6. da protiv rješenja kojim se naređuju mjere za otklanjanje nedostataka nije dopuštena žalba.

U situaciji kada je donesena presuda naspram nekoga tko nema stranačku sposobnost, ista bi bila pravno egzistentna ali se može pobijati iz razloga apsolutne ništavosti.

Ovo stoga jer, nedostatak stranačke sposobnosti jeste razlog apsolutne ništavosti o kojem razlogu žalbeni sud vodi računa po službenoj dužnosti sve pod uvjetom da osoba koja je stekla stranačku sposobnost nije naknadno odobrila obavljanje pojedine radnje.

### **2.1.2. Suparničarstvo<sup>4</sup>**

Suparničarstvo podrazumijeva sudjelovanje više osoba u jednoj parnici, bilo na strani tužitelja (aktivno), bilo na strani tuženika (pasivno) ili na obje strane (obostrano).

Zbog množine subjekata suparničarstvo se još naziva i subjektivna kumulacija.

Tako je odredbom članka 196. stavak 1. ZPP propisano da više osoba mogu jednom tužbom tužiti odnosno biti tužene (suparničari):

1) ako su u pogledu predmeta spora u pravnoj zajednici ili ako njihova prava odnosno obveze proistječu iz iste činjenične i pravne osnove;

2) ako su predmet spora zahtjevi odnosno obveze iste vrste koji se temelje na bitno istovrsnoj činjeničnoj i pravnoj osnovi te ako postoji stvarna i mjesna nadležnost istog suda za svaki zahtjev i za svakog tuženika;

3) ako je to drugim zakonom određeno.

Iz navedene odredbe proizlazi da zakon ne predviđa obvezu sudjelovanja više osoba na aktivnoj ili pasivnoj strani već do suparničarstva u procesnom smislu (podnošenjem tužbe), dolazi iz razloga ekonomičnosti postupanja (uštete vremena i novca) ili isto proizlazi iz odredbi materijalnog prava, a u funkciji je ostvarenja načela svrsishodnosti i načela pravne sigurnosti.

Suparničarstvo omogućuje da se u jednom postupku razriješi više odnosa uz uštedu u vremenu i novcu. Naime, održava se manje ročišta, manje je podnesaka, povećana je koncentracija dokaza, štedi se vrijeme suda i stranaka ali i drugih osoba koje sudjeluju u parnici (tumači, vještaci, svjedoci).

Kada se u jednom postupku jedinstveno odlučuje o svim zahtjevima, postiže se daleko viši stupanj pravne sigurnosti nego da se o tim zahtjevima odlučuje u različitim parnicama ili još značajnije, u različitom vremenu (naročito kada se imaju u vidu ekonomske i zakonske promjene i dr.).

Osim navedenog, prema odredbi članka 196. stavak 2. ZPP, do suparničarstva dolazi ako do zaključenja glavne rasprave, uz uvjete iz stavka 1. ovog

---

<sup>4</sup> Subjektivna kumulacija.



člana, uz tužitelja pristupi novi tužitelj ili tužba možebitno bude proširena na novog tuženika s njegovim pristankom.

Nakon što se tuženik upustio u raspravljanje o glavnoj stvari, bez njegova pristanka ne može uz tužitelja pristupiti novi tužitelj.

Osoba koja pristupa tužbi odnosno na koju se tužba proširuje mora primiti parnicu u onom stanju u kojem se ona nalazi kad ona u nju stupa.<sup>5</sup>

Tijekom parničnog postupka, do suparničarstva može doći i nasljeđivanjem (zbog smrti stranke) a prema odredbi članka 215. ZPP tj. ex lege.

Smrt stranke kao pravna činjenica dovodi do univerzalne građanskopravne sukcesije jer nasljednici u trenutku smrti ostavitelja stupaju u sva prenosiva prava svog prednika temeljem zakona. Ukoliko dođe do smrti stranke tijekom parničnog postupka, njegovi nasljednici stupaju u istu procesnu situaciju u kojoj je bio njihov prednik.

Svaki suparničar u parnici samostalna je stranka i njegove radnje ili propuštanja niti koriste niti štete drugim suparničarima.<sup>6</sup>

Za sve suparničare moraju biti ispunjene sve procesne pretpostavke u smislu stranačke i parnične sposobnosti, urednosti zastupanja, izostanka procesnih smetnji i dr.

Spajanje parnica rješenjem suda radi zajedničkog raspravljanja i odlučivanja međutim, u pravilu ne stvara suparničarstvo.

Naime, ako pred istim sudom teče više parnica između istih osoba ili u kojima je ista osoba protivnik raznih tužitelja ili raznih tuženika, a za koje je predviđena ista vrsta postupka i u kojima sudi sudac pojedinac, sve se te parnice mogu rješenjem suca pojedinca spojiti radi zajedničkoga raspravljanja ako bi se time ubrzalo raspravljanje ili smanjili troškovi. Spojeni se postupak nastavlja pred sucem koji je odlučio o spajanju. Za sve spojene parnice sud može donijeti zajedničku presudu.<sup>7</sup>

U situaciji kada do spajanja parnica dolazi na inicijativu i odlukom suda, izostaje voljni moment tužitelja da se zasnjuje suparničarstvo.

Do spajanja parnica dolazi, kako to zakonodavac kaže, radi zajedničkog raspravljanja ako bi se time ubrzalo raspravljanje.

Međutim, ukoliko tužitelj predloži spajanje parnica, pojavljuje se i taj voljni element i moguće je da dođe do zasnivanja suparničarstva.

---

<sup>5</sup> Članak 196. stavak 4. ZPP.

<sup>6</sup> Članak 200. ZPP.

<sup>7</sup> Članak 313. stavak 1. ZPP.

Ukoliko se pak, radi o jedinstvenim suparničarima<sup>8</sup> irelevantna je izričita tužiteljeva volja za zasnivanje suparničarstva.

U slučaju iz članka 200. ZPP sud je dužan donijeti djelomičnu presudu ako je tužbeni zahtjev koji se tiče više suparničara sazrio za konačnu odluku na temelju priznanja ili odricanja samo prema kojem od suparničara, ili ako je neki od više tužbenih zahtjeva koji se tiču različitih suparničara sazrio na temelju priznanja ili odricanja za konačnu odluku samo prema suparničaru kojeg se tiče.<sup>9</sup>

Djelomična presuda se može donijeti kod subjektivne kumulacije, kada ona predstavlja ujedno i objektivnu kumulaciju.

### **2.1.3. Stvarna i mjesna nadležnost**

Glede općih pretpostavki zasnivanja suparničarstva, nužno je postojanje zajedničkih procesnih pravila glede nadležnosti suda, stranačke i parnične sposobnosti, zastupanja, izostanka procesnih smetnji.

Nadležnost za suparničare se određuje tako da tužitelj bira sud nadležan za jednog od tuženika; dok se pravilo o atrakciji nadležnosti odnosi samo na materijalne suparničare te u povodu tužbe protiv glavnog dužnika i jamca.

Kod formalnog i eventualnog suparničarstva u odnosu na svakog od suparničara mora biti isti sud stvarno i mjesno nadležan.

Do apsolutne atrakcije nadležnosti dolazi kod nužnih suparničara i u parnici po tužbi glavnog miješanja.

#### **2.1.3.1. Stvarna nadležnost<sup>10</sup>**

Kad je za utvrđivanje stvarne nadležnosti, sastava suda, prava na izjavljivanje revizije i u drugim slučajevima predviđenim u ovom zakonu mjerodavna vrijednost predmeta spora, kao vrijednost predmeta spora uzima se u obzir samo vrijednost glavnog zahtjeva. Kamate, parnični troškovi, ugovorna kazna i ostala sporedna traženja ne uzimaju se u obzir ako ne čine glavni zahtjev.<sup>11</sup>

---

<sup>8</sup> Članak 201. ZPP propisuje da, ako se prema zakonu ili zbog prirode pravnog odnosa spor može riješiti samo na jednak način prema svim suparničarima - jedinstveni suparničari, smatraju se oni kao jedna parnična stranka, tako da se u slučaju ako pojedini suparničari propuste koju parničnu radnju učinak parničnih radnji što su ih poduzeli drugi suparničari proteže se i na one koji te radnje nisu poduzeli.

<sup>9</sup> Članak 329. stavak 3. ZPP.

<sup>10</sup> U subjektivnom smislu stvarna nadležnost (*competentia ratione materiae*) je pravo i dužnost određenog suda (ili neko drugog organa) da postupa u određenoj pravnoj stvari ili da poduzme samo određenu pravnu radnju.

<sup>11</sup> Odredba članka 35. ZPP.

S tim u vezi, prema odredbi članka 37. stavak 1. ZPP, ako jedna tužba protiv istog tuženika obuhvaća više zahtjeva koji se temelje na istoj činjeničnoj i pravnoj osnovi, vrijednost predmeta spora se određuje prema zbroju vrijednosti svih zahtjeva (materijalno suparničarstvo),

a stavak 2., ako zahtjevi u tužbi proizlaze iz raznih osnova ili pojedine zahtjeve ističu različiti tužitelji ili su pojedini zahtjevi istaknuti protiv različitih tuženika, vrijednost predmeta spora se određuje prema vrijednosti svakoga pojedinog zahtjeva (formalno suparničarstvo).

Za sve suparničare mora biti stvarno nadležan isti sud. Međutim, odredbom članka 34.b. točka 10. ZPP propisano je da trgovački sudovi u parničnom postupku u prvom stupnju sude u sporovima između osoba iz točke 1. ovoga članka<sup>12</sup> u kojima kao suparničari iz članka 196. stavka 1. točke 1. ovoga Zakona sudjeluju i druge fizičke ili pravne osobe.

U toj situaciji opravdanje postupanja stvarno nenadležnog suda jeste upravo suparničarstvo.

### **2.1.3.2. Mjesna nadležnost<sup>13</sup>**

Odredbom članka 50. ZPP propisano je da, ako je jednom tužbom tuženo više osoba (članak 196. stavak 1. točka 1. ZPP), a za njih ne postoji mjesna nadležnost istog suda, nadležan je sud koji je mjesno nadležan za jednog od tuženika; a ako među njima ima glavnih i sporednih obveznika, sud koji je mjesno nadležan za koga od glavnih obveznika.

Radi se o posebnoj pomoćnoj mjesnoj nadležnosti i odnosi se samo na uređenje nadležnosti glede materijalnih suparničara. Izbor mjesne nadležnosti vrši tužitelj podnošenjem tužbe jednom od mjesno nadležnih sudova.

Ako su tuženici formalni suparničari, a izabrani sud nije mjesno nadležan za svakog pojedinog formalnog suparničara, nema mjesta primjeni odredbe članka 50. ZPP nego će sud kome je podnesena tužba razdvojiti postupak i tužbu upravljenu protiv onih tuženika za koje on nije mjesno nadležan, ustupiti će nadležnom sudu uz rješenje o nenadležnosti.

Ukoliko pak, sud ne bi bio mjesno nadležan niti za jednog od materijalnih suparničara, također bi se oglasio mjesno nenadležnim.

Ako su svi tuženici glavni dužnici, onda u toj situaciji nema mjesta ograničenju iz odredbe članka 50. ZPP.<sup>14</sup>

---

<sup>12</sup> Prema odredbi članka 34.b. točka 1. ZPP to su sporovi između pravnih osoba, sporovi između pravnih osoba i obrtnika, uključujući i trgovce pojedince; sporovi između obrtnika uključujući i sporove između trgovaca pojedinaca, ako se radi o sporu u vezi s njihovom djelatnošću, osim ako nije riječ o sporovima u kojima prema ovom Zakonu uvijek sude općinski sudovi - članak 34. stavak 1., odnosno, ako nije riječ o sporovima za koje je zakonom utvrđena nadležnost nekoga drugog suda.

<sup>13</sup> Mjesna nadležnost (*competentia ratione territorii*) određuje se koji će stvarno nadležni sud biti nadležan da odlučuje u nekoj parnici.

## **2.1.4. Zastupanje i dokazni postupak**

### **2.1.4.1. Zastupanje**

Ako više osoba zajednički tuže, a nemaju zajedničkog zakonskog zastupnika odnosno punomoćnika, sud ih može pozvati da u određenom roku imenuju zajedničkog punomoćnika za primanje pismena. Istovremeno, sud će obavijestiti tužitelje koga će od njih smatrati zajedničkim punomoćnikom za primanje pismena ako oni sami ne imenuju takva punomoćnika. Odredbe stavka 1. ovog članka primjenjivat će se i kad je više osoba tuženo kao jedinstveni suparničari.<sup>15</sup>

Svaki od običnih suparničara može imati svog ili, više njih može imati istog punomoćnika koji međutim, postupa u korist svake od tih stranaka zasebno.

Jedan takav suparničar može biti zakonski zastupnik drugog.<sup>16</sup>

I jedinstveni suparničari mogu imati svaki svog punomoćnika i jedan može biti zakonski zastupnik drugoga s tim da za slučaj različitosti poduzetih radnji, primijenit će se pravila o otklanjanju kolizije.

Ako suparničari nemaju istog punomoćnika sud može odrediti zajedničkog punomoćnika za primanje pismena.

Punomoć za vođenje parnice ne bi vrijedila u parnici koja se vodi po tužbi glavnog mijesanja.

### **2.1.4.2. Dokazni postupak**

Svaki suparničar ima pravo podnositi prijedloge koji se tiču tijekom parnice.<sup>17</sup>

Člankom 267. stavak 2. ZPP određeno je da, ako kao stranka u sporu sudjeluje na jednoj strani više osoba, sud će odlučiti hoće li se saslušati sve te osobe ili samo neke od njih.

Nema zapreke da jedan od suparničara bude svjedok glede činjenica koje su relevantne za drugog suparničara. Obični suparničari mogu odvojeno priznati neke činjenice, odvojeno osporavati neke činjenice; mogu predlagati različite dokaze radi

---

<sup>14</sup> Glede nadležnosti kod mjenične obveze u presudi VSRH Rev 2120/11-2 od 05. lipnja 2013. se navodi "Na osnovu izloženog ne može biti riječ o nužnom suparničarstvu jer kada glavni dužnik odbije isplatiti mjenicu, imatelj mjenice se može obratiti avalisti za isplatu što je upravo u ovom predmetu i učinjeno."

<sup>15</sup> Članak 147. ZPP.

<sup>16</sup> Npr. roditelj djetetu.

<sup>17</sup> Članak 203. ZPP.

utvrđenja neke sporne činjenice, jedan suparničar može biti saslušan kao svjedok u parnici drugog suparničara ali samo za taj drugi odnos.

## **2.1.5. Odluke suda**

### **2.1.5.1. Djelomična presuda<sup>18</sup>**

Djelomična presuda može se donijeti kod subjektivne kumulacije (suparničarstva), kad ona predstavlja ujedno i objektivnu kumulaciju.

Kod običnog suparničarstva moguće je u odnosu na neke od suparničara donijeti djelomičnu presudu.

U slučaju iz članka 200. ZPP sud je dužan donijeti djelomičnu presudu ako je tužbeni zahtjev koji se tiče više suparničara sazrio za konačnu odluku na temelju priznanja ili odricanja samo prema kojem od suparničara, ili ako je neki od više tužbenih zahtjeva koji se tiču različitih suparničara sazrio na temelju priznanja ili odricanja za konačnu odluku samo prema suparničaru kojeg se tiče.

---

<sup>18</sup> Članak 329. stavak 1. ZPP propisuje da, ako su na temelju raspravljanja sazreli za konačnu odluku samo neki od više tužbenih zahtjeva, ili ako je samo dio jednog zahtjeva sazrio za konačnu odluku, sud može u vezi sa sazrelim zahtjevima, odnosno dijelom zahtjeva zaključiti raspravu i donijeti presudu (djelomična presuda). Pri ocjeni hoće li donijeti djelomičnu presudu sud će osobito uzeti u obzir veličinu zahtjeva ili dijela zahtjeva koji je sazrio za odluku; stavak 2., sud je dužan bez odgode donijeti djelomičnu presudu ako su, na temelju priznanja ili odricanja od više istaknutih zahtjeva samo neki sazreli za konačnu odluku, ili ako je samo dio jednog zahtjeva sazrio za takvu odluku; stavak 3., u slučaju iz članka 200. ovoga Zakona sud je dužan donijeti djelomičnu presudu ako je tužbeni zahtjev koji se tiče više suparničara sazrio za konačnu odluku na temelju priznanja ili odricanja samo prema kojem od suparničara, ili ako je neki od više tužbenih zahtjeva koji se tiču različitih suparničara sazrio na temelju priznanja ili odricanja za konačnu odluku samo prema suparničaru kojeg se tiče; stavak 4., djelomičnu presudu sud može (stavak 1.), odnosno dužan je (stavak 2. i 3.) donijeti, u skladu s prethodnim odredbama ovoga članka i kad je podnesena protutužba, ako je za odluku sazrio zahtjev tužbe ili protutužbe; stavak 5., u skladu s odredbama stavka 1. do 3. ovoga članka sud će postupiti i u slučaju spajanja dviju ili više parnica radi zajedničkog raspravljanja i odlučivanja; stavak 6., što se tiče pravnih lijekova i ovrhe, djelomična presuda smatra se samostalnom presudom, stavak 7., u slučaju žalbe protiv djelomične presude sud će umnožiti spis i prijepis spisa sa žalbom i odgovorom na žalbu dostaviti drugostupanjskom sudu, a postupak glede zahtjeva ili dijela zahtjeva o kojemu nije odlučio nastaviti.

### **2.1.5.2. Presuda na temelju priznanja<sup>19</sup> ili odricanja<sup>20</sup>**

Suparničari mogu samostalno priznati tužbeni zahtjev osim jedinstvenih suparničara.

Jedinstveni suparničari mogu samo zajednički priznati tužbeni zahtjev odnosno, ne mogu samostalno priznati tužbeni zahtjev niti se mogu pak, samostalno i odvojeno odreći tužbenog zahtjeva; dok obični suparničari nastupaju neovisno.

Jedinstveni suparničar ne može samostalno povući tužbu ili zaključiti sudsku nagodbu ali to može obični suparničar.

O međusobnim odnosima poduzetih radnji glede jedinstvenih suparničara bit će više riječi u daljnjem dijelu materijala.

### **2.1.5.3. Odluke suda**

Kod običnog suparničarstva ne samo da se mogu donijeti različite vrste meritornih odluka već se u odnosu na neke postupak može završiti presudom a u odnosu na neke rješenjem npr. i odbačajem tužbe.

Glede jedinstvenih suparničara donosi se jedinstvena odluka o čemu će više riječi biti kasnije.

---

<sup>19</sup> Članak 331. ZPP: „Ako tuženik do zaključenja glavne rasprave prizna tužbeni zahtjev, sud će bez daljnjeg raspravljanja donijeti presudu kojom prihvaća tužbeni zahtjev (presuda na temelju priznanja). Sud neće donijeti presudu na temelju priznanja i kad je udovoljeno potrebnim uvjetima, ako nađe da je riječ o zahtjevu kojim stranke ne mogu raspolagati (Članak 3. stavak 3). Donošenje presude na temelju priznanja odgodit će se ako je potrebno da se o okolnostima iz stavka 2. ovog članka prije toga pribave obavijesti. Priznanje tužbenog zahtjeva, na ročištu ili u pismenom podnesku, tuženik može i bez pristanka tužitelja opozvati do donošenja presude.“

<sup>20</sup> Članak 331.a. ZPP: „Ako se tužitelj do zaključenja glavne rasprave odrekne tužbenog zahtjeva, sud će bez daljnjega raspravljanja donijeti presudu kojom odbija tužbeni zahtjev (presuda na temelju odricanja). Za odricanje od tužbenog zahtjeva nije potreban pristanak tuženika. Sud neće donijeti presudu na temelju odricanja i kad je udovoljeno potrebnim uvjetima ako utvrdi da je riječ o zahtjevu kojim stranke ne mogu raspolagati (Članak 3. stav 3). Donošenje presude na temelju odricanja odgodit će se ako je potrebno da se o okolnostima iz stava 3. ovog članka prethodno pribave obavijesti. Odricanje od tužbenog zahtjeva, na ročištu ili u pisanom podnesku, tužitelj može i bez pristanka tuženika opozvati do donošenja presude

## **2.1.6. Pravni lijekovi**

### **2.1.6.1. Redovni pravni lijekovi<sup>21</sup>**

Ako jedan ili neki od jedinstvenih (i/ili nužnih) suparničara podnese žalbu uzima se da su ga podnijeli svi jedinstveni (i/ili nužni) suparničari što znači da se ex lege učinci tog pravnog lijeka protežu i na ostale takve suparničare.

Isto vrijedi i za umješaka sa položajem jedinstvenog suparničara.

Ali, ukoliko isti odustane od izjavljene žalbe, to je moguće i dopušteno jer se taj suparničar u toj situaciji u suštini samo priklonio volji preostalih suparničara.

Ukoliko pak suprotna stranka podnese žalbu protiv samo nekih od jedinstvenih suparničara takvu žalbu bi trebalo odbaciti kao nedopuštenu, sve u svrhu očuvanja jedinstvenosti odluke.

Obični suparničari su neovisni jedan od drugog glede prava na podnošenje pravnog lijeka kao i glede tijeka rokova za podnošenje pravnog lijeka i ne mogu pobijati odluku koja se ne tiče njih. Za slučaj da se to dogodi, takvu žalbu trebalo bi odbaciti kao nedopuštenu a zbog nedostatka legitimacije.

### **2.1.6.2. Izvanredni pravni lijekovi**

Ako jedan ili neki od jedinstvenih (i/ili nužnih) suparničara podnesu izvanredni pravni lijek<sup>22</sup>, uzima se da su ga podnijeli svi suparničari.

Umješak s položajem jedinstvenog suparničara može podnijeti izvanredni pravni lijek i u parnici u kojoj do nastupanja pravomoćnosti odluke o tužbenom zahtjevu nije sudjelovao kao umješak<sup>23</sup> a uz iste uvjete kao i stranka.

Obični suparničari su neovisni jedan od drugog glede prava i tijeka rokova za podnošenje izvanrednog pravnog lijeka.

Ukoliko bi jedan od njih podnio reviziju protiv dijela presude kojim je odbijen tužbeni zahtjev prema drugom običnom suparničaru, istu bi trebalo odbaciti.

---

<sup>21</sup> Članak 348. stavak 1. ZPP: „Protiv presude donesene u prvom stupnju stranke mogu podnijeti žalbu u roku od petnaest dana od dana dostave prijepisa presude, ako u ovom zakonu nije određen drugi rok. U mjeničnim i čekovnim sporovima taj je rok osam dana.“

<sup>22</sup> Revizija ili prijedlog za ponavljanje postupka.

<sup>23</sup> članak 209. stavak 2. ZPP.

## 2.2. Vrste suparničarstva:

### 2.2.1. Materijalno suparničarstvo

Pravila parničnog postupka služe ostvarenju materijalnog prava.

Važno je za napomenuti da je suparničarstvo kao procesna zajednica u uskoj vezi sa pravnim zajednicama materijalnog prava i vodi zasnivanju materijalnog suparničarstva.

Materijalno (pravo) suparničarstvo nastaje ako su osobe u pogledu predmeta spora u pravnoj zajednici ili ako njihova prava odnosno obveze proistječu iz iste činjenične i pravne osnove.<sup>24</sup>

Materijalni suparničari se već prije i izvan parnice nalaze u određenoj pravnoj ili stvarnoj vezi s obzirom na predmet spora.

Pravna zajednica postoji kada se više osoba pojavljuje kao sudionik određenog (istog) građanskopravnog odnosa iz kojeg za njih proizlaze prava ili obveze.

Može biti i obično ali i nužno suparničarstvo u ovisnosti o tome je li priroda materijalnopravnog odnosa zahtijeva donošenje jedinstvene odluke ili ne.

Uvjet postojanja pravne zajednice radi zasnivanja materijalnog suparničarstva nije dovoljan sam za sebe već je nužno da je ista zajednica u vezi s predmetom spora.<sup>25</sup>

Svakako bi pravna zajednica postojala u onim slučajevima koji su u zakonu izriječno kvalificirani kao takvi kao što je slučaj sa suvlasništvom (članak 36. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima<sup>26</sup>), zajedničkim vlasništvom (članak 57. ZV-a), nasljedničkom zajednicom (članak 141. Zakona o nasljeđivanju<sup>27</sup>).<sup>28</sup>

Stvarna zajednica postoji kada prava ili obveze više osoba proizlaze iz iste činjenične (idem factum) i pravne osnove (idem ius).

---

<sup>24</sup> Članak 196. stavak 1. točka 1. ZPP.

<sup>25</sup> Npr. u pravnoj zajednici su: - suvlasnici kao stranka na istoj strani aktivnoj ili pasivnoj (bez obzira na osnov stjecanja prava vlasništva),  
- suposjednici, sunasljednici, ortaci, članovi zadruga, bračni drugovi, koautori i dr.

<sup>26</sup> „Narodne novine“, broj 91/06, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12 i 152/14; dalje: ZV.

<sup>27</sup> „Narodne novine“ broj 48/03., 163/03., 35/05., 127/13. i 33/15; dalje: ZN.

<sup>28</sup> Prof.dr. Mihajlo Dika, Građansko parnično pravo, IV knjiga, Narodne novine 2008. "Pravna bi zajednica bila, dakle, jedan specifičan pravni odnos koji kvalificira zajedništvo njegovih sudionika s obzirom na prava i obveze koje čine njegov sadržaj."



Ista činjenična osnova određuje osnov tužbenog zahtjeva a vezana je za jedan ili više povezanih životnih događaja;

dok je kvalifikacija istog pravnog osnova definirana istovjetnim pravnim razlozima bez obzira jesu li ga stranke navele.

Ovo stoga jer ZPP propisuje da će sud po tužbi postupiti i kad tužitelj nije naveo pravnu osnovu tužbenog zahtjeva; a ako je tužitelj pravnu osnovu naveo, sud nije za nju vezan.<sup>29</sup> Prema načelu iura novit curia, sud poznaje pravo i sam ga tumači i primjenjuje.

Pri tome nikada ne treba gubiti iz vida da su mogući i izuzeci od pravila pa stoga do ove podvrste suparničarstva (stvarna zajednica) dolazi kada je to svrsishodno i uvijek mora postojati veza i činjenične i pravne osnove.<sup>30</sup>

Takvo suparničarstvo koje se zasniva na stvarnoj zajednici jeste obično. To podrazumijeva i da svaki od suparničara može postaviti različit tužbeni zahtjev.<sup>31</sup>

Ponekad međutim, dolazi do prožimanja ove dvije podvrste materijalnog suparničarstva.<sup>32</sup>

O kojoj se podvrsti materijalnog suparničarstva radi više je teorijskog značaja ali ukoliko se već mora birati o kojoj podvrsti se radi, trebalo bi imati u vidu onaj uvjet koji je imao vodeći (opredjeljujući) utjecaj na karakter predmeta spora.

Kod ove vrste suparničarstva najlakše je uočiti utjecaj materijalnog prava na zasnivanje suparničarstva.<sup>33</sup>

Obično materijalno suparničarstvo postoji u situaciji kada je položaj običnog materijalnog suparničara samostalan u odnosu na položaj ostalih suparničara.<sup>34</sup>

---

<sup>29</sup> Članak 186. stavak 3. ZPP.

<sup>30</sup> Npr. - stvarna zajednica postoji kada se u ulozi tužitelja ili tuženika pojavljuje više vjerovnika ili više dužnika istog ugovora;

- više štetnika iz jednog štetnog događaja na pasivnoj strani;
- više oštećenika u istoj prometnoj nesreći na aktivnoj strani radi naknade štete;
- više kupaca nekretnine u sporu u kojem traže predaju iste;
- više tuženika koji su počinili smetanje posjeda i dr.

<sup>31</sup> Pa tako ukoliko više osoba kupi istim ugovorom neku stvar sa materijalnim nedostacima jedni mogu tražiti raskid ugovora, drugi razmjerno sniženje cijene, treći otklanjanje nedostatka, četvrti zamjenu stvari a svaki od njih može tražiti i naknadu štete.

<sup>32</sup> Primjerice, - solidarni dužnici po istom ugovoru materijalni su suparničari i osnovom pravne zajednice i osnovom iste činjenične i pravne osnove (stvarna zajednica),  
- nužni nasljednici u parnici o pravu na nužni dio koji je povrijeđen oporučnim raspolaganjem ostavitelja i dr.

<sup>33</sup> Materijalni suparničari su primjerice dvije osiguravateljne kuće koje su tužene jednom tužbom radi naknade štete, a tužbeni zahtjev se temelji na tvrdnji da oba tuženika odgovaraju u vezi s jednim te istim štetnim događajem.

## 2.2.2. Formalno suparničarstvo

Formalno (nepravo, procesno) suparničarstvo nastaje ako su predmet spora zahtjevi odnosno obveze iste vrste koji se temelje na bitno istovrsnoj činjeničnoj i pravnoj osnovi.<sup>35</sup>

Ono je uvijek obično suparničarstvo.

Za razliku od materijalnog suparničarstva, formalni suparničari se prije parnice ne nalaze u nekom materijalnopravnom ili stvarnom odnosu već ih u procesnu zajednicu udružuje istovrsnost njihovih zahtjeva odnosno obveza, i bitna istovrsnost činjeničnog i pravnog osnova a pod uvjetom da je za sve njih stvarno i mjesno nadležan isti sud. Konkludira, isti su vezani predmetom spora.

Uvjeti zasnivanja formalnog suparničarstva su kumulativno postavljeni:

- postojanje zahtjeva odnosno obveza iste vrste,
- da se isti temelje na bitno istovrsnoj činjeničnoj i pravnoj osnovi i,
- da postoji stvarna i mjesna nadležnost istog suda za svakog od suparničara.<sup>36</sup>

Veže ih ista parnica formirana dispozicijom tužitelja.

Istovrsnost zahtjeva odnosno obveza podrazumijeva istu prirodu i posljedično, istovrstan (a ne mora biti identičan) tužbeni zahtjev (utvrđenje prava vlasništva i/ili predaja stvari, potraživanje raznih vidova naknade štete<sup>37</sup> i dr.).

Drugi uvjet je bitna istovrsnost činjeničnog (simile factum) i pravnog osnova (simile ius) uz napomenu da uvijek mora postojati veza i činjenične i pravne osnove (nema formalnog suparničarstva ako je sličan činjenični a različit pravni osnov i obratno).

---

<sup>34</sup> Npr. - tužitelji kao zakonski nasljednici pok. oštećenika kada podnose tužbu protiv osiguravajuće kuće radi naknade štete zbog smrti svog prednika imaju položaj običnih materijalnih suparničara tako da svaki od njih može ali ne mora podnijeti tužbu, a i odluka se donosi pojedinačno u odnosu na svakog pojedinačno, svaki od njih ima pravo ali ne mora podnijeti pravni lijek na presudu u odnosu na njegov dio zahtjeva;

- suvlasnici u nekoj vlasničkoj parnici;
- glavni dužnik i jamac u parnici koju protiv njih vodi vjerovnik;
- solidarni dužnici iz jednog ugovornog odnosa;
- sunasljednici u parnici radi isplate duga ostavitelja.

<sup>35</sup> Članak 196. stavak 1. točka 2. ZPP.

<sup>36</sup> Članak 196. stavak 1. točka 2. ZPP.

<sup>37</sup> VSRH Rev-858/05 - potraživanje tužitelja pod 1. naknade nematerijalne štete za pretrpljene duševne boli zbog smrti sina a tužitelja pod 2. i pod 3. zbog smrti brata

Za razliku od materijalnog suparničarstva gdje se traži istovrsnost činjeničnog i pravnog osnova ovdje se traži bitna istovrsnost što podrazumijeva da zahtjevi odnosno obveze proizlaze iz sličnih činjeničnih i pravnih osnova.

U tom smislu bitno istovrsni činjenični osnovi postoje kada se radi o više sličnih životnih događaja (zasebnih, a ne o jednom događaju) koji omogućuju zajedničko raspravljanje, provođenje dokaza i odlučivanje.

Simile ius postoji kada se zahtjevi odnosno obveze pravno definiraju sličnim razlozima. U pravilu, istovrsnost pravnih osnova nastaje iz istovrsnosti njihovog činjeničnog osnova.<sup>38</sup>

### **2.2.3. Prvobitno i naknadno suparničarstvo**

#### **2.2.3.1. Prvobitno suparničarstvo**

Nastaje i zasniva se u trenutku podizanja tužbe i to upravo tužbom odnosno, protutužbom.

Iz toga je zaključiti da ovisi isključivo o volji tužitelja odnosno, protutužitelja, ali je li suparničarstvo dopušteno, cijeniti će sud bilo po službenoj dužnosti bilo po prigovoru tuženika.

Kada se radi o protutužbi, tuženik može do zaključenja prethodnog postupka pred sudom podnijeti kod istog suda protutužbu,

- ako je zahtjev protutužbe u vezi s tužbenim zahtjevom, ili

- ako se ti zahtjevi mogu prebiti, ili

- ako se protutužbom traži utvrđenje kakva prava ili pravnog odnosa o čijem postojanju ili nepostojanju ovisi u cijelosti ili djelomično odluka o tužbenom zahtjevu;

protutužba se ne može podnijeti ako je za zahtjev iz protutužbe stvarno nadležan viši sud ili sud druge vrste,

protutužba se može podnijeti i kad o zahtjevu iz protutužbe treba da sudi isti sud u drugom sastavu.<sup>39</sup>

---

<sup>38</sup> Npr. - vodovodna tvrtka tuži više etažnih vlasnika zbog neplaćanja utroška vode;

- jedinica lokalne samouprave tuži više obveznika zbog neplaćanja komunalne naknade;

- ili se od više tuženika potražuje isplata zakupnine ili najamnine za razne poslovne prostore ili stanove ili različita vremenska razdoblja;

- ili u postupku radi smetanja posjeda gdje tužitelj od jednog tuženika traži zaštitu zbog smetanja posjeda stvari a od drugog smetanja posjeda prava iz dva različita događaja;

- potraživanje isplate RTV pristojbe protiv više pretplatnika, i dr.

<sup>39</sup> Članak 189. ZPP.

Stoga, protutužbom ne moraju biti obuhvaćeni svi suparničari ali mora barem neki od njih, sve uz uvjet da se ne radi o jedinstvenim suparničarima.

### **2.2.3.2. Naknadno suparničarstvo**

Nastaje tijekom postupka prije svega bilo da uz tužitelja pristupi novi tužitelj ili da tužba bude proširena na novog tuženika s njegovim pristankom.<sup>40</sup>

Nakon što se tuženik upustio u raspravljanje o glavnoj stvari, bez njegova pristanka ne može uz tužitelja pristupiti novi tužitelj.<sup>41</sup>

Nova stranka mora primiti parnicu u onom stanju u kojem se ona nalazi<sup>42</sup> kad ona u nju stupa čime često dolazi u nepovoljnu procesnu situaciju. Stoga je zakonodavac i ustanovio da od ocjene prije svega nove stranke ovisi hoće li na taj način disponirati svojim zahtjevom (podnošenjem tužbe na aktivnoj strani odnosno, pristankom na proširenje)<sup>43</sup>.

Ta nepovoljnost procesne situacije ogleda se primjerice u prekluziji isticanja prigovora stvarne ili mjesne nenadležnosti, ograničenja u iznošenju novota, ukoliko pristupa novi tužitelj prekid zastare je istodoban sa danom podnošenja tužbe dotadašnjeg tužitelja što je nepovoljno za novog tuženika.

Pristanak bi trebao biti izričit ali nema zapreke i da bude konkludentan.<sup>44</sup>

Vrsta naknadnog suparničarstva nastaje i usljed smrti stranke koju je naslijedilo više nasljednika. Univerzalna građanskopravna sukcesija dovodi ex lege i do procesnopravne sukcesije pod uvjetom da se parnica ne vodi o strogo osobnim, neprenosivim pravima.

Stoga, sukcesor se ne može protiviti procesnoj sukcesiji i on postaje stranka u trenutku građanskopravne sukcesije te preuzima parnicu u stanju u kojem se ista nalazi. Do suparničarstva dolazi deklaratornom odlukom suda (rješenje o nastavku postupka).

Tužitelj može sve do zaključenja prethodnog postupka svoju tužbu preinačiti i tako da umjesto prvobitnog tuženika tuži drugu osobu;

za preinaku tužbe potreban je pristanak osobe koja treba da stupi u parnicu umjesto tuženika; a ako se tuženik već upustio u raspravljanje o glavnoj stvari, potreban je i pristanak tuženika;

---

<sup>40</sup> Članak 196. stavak 2. ZPP definira pojam naknadnog suparničarstva.

<sup>41</sup> Članak 196. stavak 3. ZPP.

<sup>42</sup> Članak 196. stavak 4. ZPP.

<sup>43</sup> VSRH Rev 2031/01-2.

<sup>44</sup> Primjerice, davanjem odgovora na tužbu ili na drugi nedvosmislen način.

nakon što se tuženik upustio u raspravljavanje o glavnoj stvari, umjesto tužitelja može u parnicu stupiti novi tužitelj samo ako tuženik na to pristane;

osoba koja stupa u parnicu umjesto stranke mora primiti parnicu u onom stanju u kakvu se ona nalazi u trenutku kad u nju stupa.<sup>45</sup>

U svakoj od tih situacija moguće je zasnovati suparničarstvo očito, usljed pogrešne legitimacije na pasivnoj strani.

Pristanak je ili izričit ili konkludentnom radnjom ali nikada i nikako šutnjom.

Ako koja od stranaka otuđi stvar ili pravo o kojem teče parnica, to ne sprečava da se parnica među istim strankama dovrši;

osoba koja je pribavila stvar ili pravo o kojem teče parnica može stupiti u parnicu umjesto tužitelja odnosno tuženika samo ako na to pristanu obje stranke.<sup>46</sup>

Proizlazi, ukoliko je više osoba pribavilo stvar, zasniva se suparničarstvo. Potreban je izričit pristanak svih.

Nakon pristanka obje parničnih stranaka umješak može stupiti u parnicu kao stranka umjesto stranke kojoj se pridružio.<sup>47</sup> Pristanak obje stranaka mora biti izričit.

Konačno, osoba koja je tužena kao držatelj kakve stvari ili korisnik kakva prava, a tvrdi da stvar drži ili pravo vrši u ime treće osobe, može najkasnije do upuštanja u raspravljavanje o glavnoj stvari, pozvati preko suda tu treću osobu (prethodnika) da umjesto nje stupa kao stranka u parnicu;

pristanak tužitelja da umjesto tuženika u parnicu stupa prethodnik potreban je samo ako tužitelj protiv tuženika ističe i takve zahtjeve koji ne ovise o tome ima li tuženik u ime prethodnika stvar ili vrši pravo;

ako prethodnik koji je uredno pozvan ne dođe na ročište ili odbije da stupa u parnicu, tuženik se ne može protiviti da se upusti u parnicu.<sup>48</sup>

#### **2.2.4. Obično suparničarstvo**

Obično suparničarstvo je takvo da u parnici svaki od suparničara jeste samostalna stranka tako da bilo koja radnja ili propuštanje ne utječe na druge suparničare (niti im štete niti im koriste).

---

<sup>45</sup> Prema odredbi članka 192. ZPP.

<sup>46</sup> Članak 195. ZPP.

<sup>47</sup> Prema odredbi članka 208. stavak 5. ZPP.

<sup>48</sup> Članak 210. ZPP - imenovanje prethodnika.

Odredbom članka 200. ZPP tako je propisano da je svaki suparničar u parnici samostalna stranka i njegove radnje ili propuštanja niti koriste niti štete drugim suparničarima.

To znači da različito procesno držanje pojedinih suparničara može dovesti do različitih odluka suda. Ustvari, radi se o množini parnica.

Motiv zasnivanja običnog suparničarstva isključivo je ekonomske prirode, radi ostvarenja načela racionalnosti kako glede brzine rješavanja spora tako i s ekonomskog aspekta.

Formalni suparničari su uvijek obični suparničari a materijalni suparničari mogu biti obični ako njihov međusobni odnos ne zahtijeva rješenje spora na jedinstven način.

Samostalnost običnih suparničara podrazumijeva da nastanak i prestanak svakog od procesnopравnih odnosa može biti različit;

radnje jednog suparničara ne proizvode nikakve procesnopравne posljedice prema drugima;

svaki suparničar samostalno disponira predmetom spora pa i odluka suda može biti različita;<sup>49</sup>

rokovi za poduzimanje parničnih radnji djeluju pojedinačno i zasebno za svakog od njih;

čak jedan od suparničara može biti svjedok glede činjenica koje su relevantne za drugog suparničara.

Svaki od običnih suparničara samostalan je u odnosu na ostale suparničare i sve radnje koje poduzimaju djeluju samo odnosu na onog suparničara koji ih je poduzeo ali to se reflektira samo u okviru zajedničkog postupka.

Za svakog običnog suparničara zasebno se ispituju procesne pretpostavke (stranačka i parnična sposobnost i dr.).

Litispedencija nastaje ovisno o vremenu dostave tužbe pojedinom suparničaru.

Za svakog od običnih suparničara može se odvojeno donijeti presuda na temelju priznanja, presuda na temelju odricanja, presuda zbog izostanka, može doći do prekida postupka, do sudske nagodbe, do povlačenja tužbe.

Suparničari odvojeno ističu prigovore zastare, prijeboja i dr., isto pak, ima posljedično značenje samo za tog suparničara.

---

<sup>49</sup> Rješenje o prekidu postupka, presuda na temelju odricanja, sudska nagodba, presuda.

Međutim, solidarni dužnik koji je istakao prigovor zastare ili prijeboja smanjuje ukupni dug ali potom on postaje vjerovnik naspram ostalih solidarnih dužnika za iznos koji prelazi njegov dio u ranijoj solidarnoj obvezi.

Značajno je da stav suda o zajedničkoj činjenici mora biti jedinstven.

Pravomoćnost nastupa zasebno u odnosu na svakog od njih. Postupak je jedinstven ali može imati različit tijek u odnosu na svakog pojedinog suparničara.

Solidarni dužnici predstavljaju obične suparničare jer se spor prema svima ne mora jednako sadržajno okončati jer pojedini od njih mogu isticati svoje posebne prigovore<sup>50</sup>

Primjer običnog suparničarstva je u parnici radi utvrđenja vlasništva na idealnom suvlasničkom dijelu nekretnine dosjelošću<sup>51</sup>; više vjerovnika ili dužnika u sporu glede djeljive obveze ili i solidarne obveze; spor protiv nasljednika koji odgovaraju za ostaviočeve dugove do visine naslijeđenog dijela; zahtjev za sklapanje ugovora o kupoprodaji nekretnina<sup>52</sup> i dr.

### **2.2.5. Jedinstveno suparničarstvo**

Jedinstveno suparničarstvo postoji kada se prema zakonu ili zbog prirode spornog pravnog odnosa spor prema svim suparničarima može okončati samo jednom presudom koja će glasiti prema svima podjednako.

Ako se prema zakonu ili zbog prirode pravnog odnosa spor može riješiti samo na jednak način prema svim suparničarima (jedinstveni suparničari), smatraju se oni kao jedna parnična stranka, tako da se u slučaju ako pojedini suparničari propuste koju parničnu radnju učinak parničnih radnji što su ih poduzeli drugi suparničari proteže i na one koji te radnje nisu poduzeli.<sup>53</sup>

Postojanje procesnih pretpostavki i dopuštenost tužbe ocjenjuje se za svakog od jedinstvenih suparničara zasebno (potpis na tužbi i dr.) iako zakon stvara fikciju jedne parnične stranke.

Jedinstveno suparničarstvo nastaje samo iz materijalnog a nikada iz formalnog suparničarstva.

---

<sup>50</sup> VSRH Rev-886/06 „Solidarni dužnici nisu nužno jedinstveni suparničari. Sud je bio ovlašten odvojeno odlučiti o žalbi 2. tuženika i njegovoj odgovornosti za nastalu štetu tužiteljici.“

<sup>51</sup> VSRH Rev 450/05. „Međutim, tužitelj zahtijeva utvrđenje suvlasništva nekretnina od troje tuženih, a koji nisu jedinstveni, već formalni suparničari, koji su prema odredbi članka 200. ZPP samostalne stranke, tako da njihove radnje ili propuštanja niti koriste, niti štete drugim suparničarima.“

<sup>52</sup> VSRH Rev-533/07. „Tužitelj je u ovom predmetu podnio tužbu protiv 6. tuženika sa zahtjevom da svaki od njih sklopi ugovor o kupoprodaji nekretnina. Kako se radi o običnim suparničarima..“

<sup>53</sup> Članak 201. ZPP.

Njihovi zahtjevi su identični što podrazumijeva da su sadržajno isti, da proistječu iz istog činjeničnog i pravnog osnova i da ne podliježu nekim različitim uvjetima, rokovima i sl.

Prema odredbi članka 202. ZPP, ako rokovi za izvršenje određene parnične radnje za pojedine jedinstvene suparničare istječu u razno vrijeme, tu parničnu radnju može svaki suparničar poduzeti sve dok ma i za jednog od njih još teče rok za poduzimanje te radnje;

dok prema odredbi članka 203. ZPP, svaki suparničar ima pravo podnositi prijedloge koji se tiču tjeka parnice.

Međutim, od radnji i prijedloga koje pojedini jedinstveni suparničari poduzimaju, vrijedi samo ona koja je za sve njih najpovoljnija te se uz to omogućuje da se prema svima povuku jednake procesne i materijalnopravne konzekvence;

dok štetne procesne radnje ne djeluju ni prema kome, pa ni prema onome koji ih je poduzeo, osim ako su ih poduzeli svi, a korisne procesne radnje jednoga djeluju i u korist onih koji te radnje nisu poduzeli.

Kako bi se stvorili preduvjeti za rješavanje sporova na jednak način, zakonodavac je predvidio pravnu fikciju prema kojoj se svi jedinstveni suparničari smatraju kao jedna stranka toliko da, bez obzira što svaki od njih može podnijeti pravni lijek sve dok ne istekne rok i za posljednjeg jedinstvenog suparničara, pravomoćnost odluke nastupa istovremeno prema svima.<sup>54</sup>

Odluka koju donosi sud svojom pravomoćnošću djeluje i prema onim subjektima spornog materijalnopravnog odnosa koji nisu sudjelovali u parnici ako se radi o jedinstvenom suparničarstvu u slučaju proširenja pravomoćnosti.<sup>55</sup>

Dakle, u toj situaciji radi se o jedinstvenim ali ne i nužnim suparničarima što podrazumijeva mogućnost podnošenja zasebnih tužbi ali nije moguće da te parnice završe sa različitim odlukama.<sup>56</sup>

---

<sup>54</sup> Npr.

- zakonski nasljednici tuže oporučne nasljednike i tužbom traže poništenje oporuke;
- suvlasnici poslužnog dobra u parnici glede realnih služnosti jer su nedjeljive;
- suparničari u paternitetskom sporu npr. USRH U-III-1106/2010;
  
- suvlasnici nedjeljive stvari u parnici radi predaje iste;
- novi nasljednik u parnici protiv ostalih na utvrđenje prava na dio ostavine.

<sup>55</sup> Članak 333. stavak 1. ZPP: „Presuda koja se više ne može pobijati žalbom postaje pravomoćna ako je njome odlučeno o zahtjevu tužbe ili protutužbe.“

<sup>56</sup>

- kada se tužbenim zahtjevom traži iseljenje tuženika „sa svim osobama i stvarima“;
- podzakup prestaje istodobno kada i zakup (članak 540. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, broj 35/05, 41/08, 125/11 i 78/15; dalje: ZOO);
- kod ugovaranja u korist trećeg (članak 337. ZOO-a prema kojem kad netko ugovori u svoje ime tražbinu u korist trećega, treći stječe vlastito i neposredno pravo prema dužniku ako nije što drugo ugovoreno ili ne proizlazi iz okolnosti posla, ugovaratelj ima pravo zahtijevati da dužnik ispuni prema



U situaciji identičnosti predmeta spora jedinstveni suparničari čak mogu voditi zasebne parnice ali nemoguće je da se donesu različite odluke.<sup>57</sup>

Kada jedan suvlasnik zahtijeva povrat stvari svim suvlasnicima, odnosno zajedničarima ili da stvar bude položena sudu, u parnici međutim, kao tužitelji ne moraju sudjelovati svi suvlasnici ili zajedničari (nisu jedinstveni suparničari), što se može zaključiti gramatičkim tumačenjem ove zakonske odredbe.

### 2.2.6. Nužno suparničarstvo

Nužno suparničarstvo postoji u situaciji kada po prirodi stvari, odnos može biti utvrđen samo u korist svih odnosno, protiv svih.

Dakle, njegova karakteristika jeste obligatornost a uvjetovano je materijalnopravnim odnosom.

Ali ne samo da se mora donijeti jedinstvena odluka nego u parnici kao procesnopravnom odnosu moraju i sudjelovati svi sudionici materijalnopravnog odnosa. Oni se smatraju jednom strankom u pogledu posljedica radnji koje poduzimaju.<sup>58</sup>

Nužno suparničarstvo može biti prvobitno ili naknadno. U pravilu do zasnivanja suparničarstva dolazi voljom stranaka a izuzetno, usljed materijalnopravnih ili procesnopravnih razloga. Nužno suparničarstvo je uvijek i jedinstveno.

---

trećemu ono što je ugovoreno u korist te treće osobe) presuda po tužbi stipulanta protiv dužnika odnositi će se i na trećeg kao da je i on osobno bio tužitelj; ili kod primjene članka 195. ZPP (otuđenje stvari ili prava tijekom parnice);

- efekt zabilježbe spora da presuda svojom pravomoćnošću djeluje i prema svima koji su stekli prava nakon zabilježbe spora.

<sup>57</sup> - više tužitelja koji pobijaju ugovor o kupoprodaji pozivajući se na pravo preče kupnje;  
- suposjednici u slučaju istog čina smetanja posjeda.

<sup>58</sup> - u parnici radi utvrđenja prava stvarne služnosti; ili radi utvrđenja prava vlasništva na realno odijeljenom dijelu nekretnine; ili kada jedan suvlasnik pokrene postupak za diobu suvlasništva (razvrgnuće);

- radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji (u tom slučaju tužbu bi trebalo podnijeti ne samo protiv trećeg već i protiv dužnika koji je poduzeo radnju sa trećim);

- kada nasljednik koji nije sudjelovao u pravomoćno okončanom ostavinskom postupku podnosi tužbu protiv svih nasljednika koji su pravomoćnim rješenjem proglašeni za nasljednike; ili sve dok ostavinski postupak ne bude okončan postoji nasljednička zajednica u kojoj nasljednički dijelovi pojedinih nasljednika nisu opredijeljeni pa u sporu za utvrđenje što čini ostavinsku masu iza ostavitelja svi njegovi nasljednici imaju položaj jedinstvenih nužnih suparničara; ili u parnici u kojoj se osporava valjanost oporuke svi zakonski nasljednici su jedinstveni suparničari; ili kada tužitelj poništava darovni ugovor kojeg je sačinio ostavitelj onda svi zakonski nasljednici darovatelja imaju status nužnih i jedinstvenih materijalnih suparničara;

- kada je tužitelj umro u tijeku postupka, a podnio je tužbu za raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju njegovi nasljednici imaju položaj nužnih jedinstvenih suparničara jer su isti sukcesori umrle stranke.

Na aktivnoj strani, često nalazimo primjere nužnog suparničarstva u trgovačkom pravu kroz članove nekog trgovačkog društva; dok je pasivno nužno suparničarstvo daleko češće.

Postojanje procesnih pretpostavki ocjenjuje se za svakog od nužnih suparničara zasebno.

Dispozitivne radnje kao što su priznanje tužbenog zahtjeva, odricanje od tužbenog zahtjeva i dr. proizvode učinke samo ako su poduzete od strane svih nužnih suparničara. Presuda zbog izostanka ili presuda zbog ogluhe ne može se donijeti prema suparničaru koji se drži pasivno u parnici ukoliko makar i jedan suparničar aktivno sudjeluje.

S druge strane, ako jedan ili neki od suparničara podnesu žalbu ili izvanredni pravni lijek, uzima se da su ga podnijeli svi nužni suparničari.

U pogledu rokova, isti teku zasebno za svakog od suparničara pa tako neka radnja koja je vezana za rok može biti poduzeta sve dok rok za poduzimanje te radnje teče i za jednog od suparničara.

Kada nužni suparničari poduzimaju proturječne radnje primjerice, jedan priznaje relevantne činjenice a drugi ne, smatra se da procesnopravno djeluje ona radnja koja je najpovoljnija za sve suparničare a to bi u tom slučaju najvjerojatnije bila radnja osporavanja činjenica.

Glede stvarnih prava, nedjeljiva su pravo stvarne služnosti (jer isto može egzistirati samo na stvari kao cjelini a ne na idealnom suvlasničkom dijelu); založno pravo (založena stvar osigurava tražbinu sve dok se ona ne naplati u cijelosti), zajedničko vlasništvo (primjerice nasljednička zajednica prema odredbi članka 141. ZN).

U sporu za povrat ortačkog udjela po tužbi ortaka koji je istupio iz zajedničkog poslovanja, zbog prirode pravnog odnosa tužbom moraju biti obuhvaćeni svi ortaci kao jedinstveni i nužni suparničari.

### **2.2.7. Suparničarstvo na temelju zakona**

Do suparničarstva na temelju zakona dolazi u situaciji kada zakon (ZPP ili dr.) izričito predviđa suparničarstvo.

#### **2.2.7.1. Glavni dužnik i jamac**

Tako glavni dužnik i jamac mogu biti zajednički tuženi, ako to nije u suprotnosti sa sadržajem ugovora o jamstvu.<sup>59</sup>

---

<sup>59</sup> Članak 199. ZPP.

No, ako se jamac nalazi u obvezi samo pod uvjetom da glavni dužnik ne bi mogao platiti (*beneficium ordinis*), onda je obveza jamaca uvjetne prirode i ne dopušta se kumulacija.<sup>60</sup>

U pravilu postupa se prema općim pravilima suparničarstva.<sup>61</sup>

### **2.2.7.2. Tužba glavnog miješanja**

Ovu tužbu podnosi osoba koja u cijelosti ili djelomično traži stvar ili pravo o kojem između drugih osoba već teče parnica. Takva osoba može pred sudom pred kojim ta parnica teče tužiti obje stranke jednom tužbom, sve dok se postupak pravomoćno ne završi (članak 198. ZPP).

Do atrakcije nadležnosti dolazi i u situaciji ako taj sud ne bi bio stvarno nadležan.

Ne radi se o umješaču (iako nosi naziv tužbe glavnog miješanja) jer se radi o samostalnoj parnici koja je potpuno neovisna od već pokrenute.

Ovom tužbom zasniva se posebno suparničarstvo na pasivnoj strani. Nije ni materijalno ni formalno.<sup>62</sup>

Sud ove parnice može spojiti radi zajedničkog raspravljanja i odlučivanja a ne mora. Svakako, svrsishodno je da se spoje a ako ne onda parnica po tužbi glavnog miješanja ima prejudicijelan značaj u odnosu na prethodnu parnicu koju je u tom slučaju svrsishodno prekinuti.

Odluka iz prvobitne parnice, ukoliko se okonča ranije, djeluje samo između stranaka iste.

### **2.2.7.3. Izlučna tužba**

Odredbom članka 59. stavak 1. Ovršnog zakona<sup>63</sup> propisano je da osoba koja tvrdi da u pogledu predmeta ovrhe ima takvo pravo koje sprječava ovrhu može podnijeti prigovor protiv ovrhe tražeći da se ovrha na tom predmetu proglašeni nedopuštenom.

---

<sup>60</sup> Tzv. prigovor redosljednosti.

<sup>61</sup> Npr. spor između osiguranika i osiguravateljne kuće u svezi ugovora o osiguranju od odgovornosti u kojoj situaciji je osiguravateljna kuća u ulozi solidarnog jamca osiguraniku kao stipulantu na temelju tog ugovora kao ugovora u korist trećeg - oštećenika kao beneficijara (primjerice radnika).

<sup>62</sup> Npr. jedna osoba tuži drugu osobu radi predaje stvari temeljem ugovorne obveze; dok tužitelj glavnog miješanja podnosi tužbu protiv oba po osnovi prava vlasništva.

<sup>63</sup> „Narodne novine“, broj 112/12, 25/13 i 93/14; dalje: OZ.

Nadalje, podnositelj prigovora može parnicu pokrenuti i nakon proteka roka koji mu je sud odredio sve do dovršetka ovršnoga postupka, ali je u tom slučaju dužan snositi troškove prouzročene prekoračenjem toga roka.<sup>64</sup>

Suparničarstvo u konkretnom slučaju zasniva se na pasivnoj strani a radi se o jedinstvenim i nužnim suparničarima.<sup>65</sup>

### 2.2.8. Eventualno suparničarstvo

Eventualno ili supsidijarno suparničarstvo postoji u situaciji kada tužitelj može tužbom obuhvatiti dva ili više tuženika tako što će tražiti da tužbeni zahtjev bude prihvaćen prema sljedećem tuženiku u slučaju da bude pravomoćno odbijen prema onome koji je u tužbi naveden prije njega.<sup>66</sup>

Na način predviđen u stavku 1. članka 197. ZPP može tužitelj tužbom obuhvatiti dva ili više tuženika samo ako prema svakom od njih ističe isti zahtjev ili ako prema pojedinim od njih ističe različite zahtjeve koji su u međusobnoj vezi te ako je isti sud stvarno i mjesno nadležan za svaki od zahtjeva.

Ono može biti i materijalno i formalno ili niti jedno niti drugo, ali uvijek samo na pasivnoj strani. Može biti prvobitno i naknadno.

Dakle, postoje dvije situacije eventualnog suparničarstva:

1. ako tužitelj prema svakom od tuženika postavlja objektivno isti zahtjev,
2. ako tužitelj prema pojedinim od njih ističe različite zahtjeve koji su u međusobnoj vezi,  
a isti sud je stvarno i mjesno nadležan za svaki od zahtjeva i za svakog od tuženika.

Odlučivanju o zahtjevu prema sljedećem tuženiku može se pristupiti tek pošto zahtjev prema prethodnom bude pravomoćno odbijen.

Redosljed tuženika određuje tužitelj.

Međutim, smatra se da nije nužno da u odnosu na prvog tuženika zahtjev mora biti samo meritorno odlučen (odbijen) već je zadovoljavajuće i ako je došlo do povlačenja tužbe, odbačaja tužbe ili pak, nagodbe.

Motiv tužitelja za ovakvo označavanje tuženika je u njegovoj nesigurnosti u pasivnu legitimaciju tuženika (npr. tko je štetnik), a kako bi očuvao rok, spriječio zastaru ili sl. koji motiv je značajniji od činjenice da će morati naknaditi troškove svima koji su sudjelovali u postupku makar o zahtjevu naspram njih nije ni odlučeno.

---

<sup>64</sup> Članak 60. stavak 3. OZ.

<sup>65</sup> VTS RH PŽ-341/06 "Izlučni prigovor (prigovor da u pogledu predmeta ovrhe treća osoba ima takvo pravo koje sprječava ovrhu) može podnijeti samo osoba koja nije stranka u ovršnom postupku.

<sup>66</sup> Članak 197. stavak 1. ZPP.

Prema eventualnim suparničarima litispedencija nastaje prema svakom od tuženika ali prema redosljedu zahtjeva; dok se samo meritorno raspravljanje odgađa do donošenja pravomoćne odluke o utemeljenosti zahtjeva prema prvotuženiku odnosno drugotuženiku itd.<sup>67</sup>

Ukoliko se za prvotuženika ostvare uvjeti za prekid postupka, prekid nastupa prema svima.

Nema atrakcije nadležnosti.

Raspravljanje može biti istovremeno a ne mora.

U doktrini postoje razilaženja o tome što će se dogoditi s eventualnim tužbenim zahtjevima ukoliko sud prihvati prvotni tužbeni zahtjev.

Tako jedni smatraju da ukoliko sud prihvati tužbeni zahtjev prema prvotuženiku, nakon što ista odluka postane pravomoćna odbiti će zahtjev prema drugotuženiku ukoliko tužitelj ne povuče tužbu.<sup>68</sup>

S druge strane, većina razmišljanja je u pravcu da ukoliko sud pravomoćno prihvati tužbeni zahtjev prema prvotuženiku, smatrat će se da zahtjev prema eventualnom tuženiku nije nikada ni bio postavljen odnosno, o istom uopće neće odlučivati (ni meritorno ni procesno<sup>69</sup>) izuzev o troškovima eventualnih suparničara ukoliko ih je bilo.

Stoga se sugerira dostavljanje tužbe eventualnom tuženiku tek po pravomoćnosti odbijenog zahtjeva.<sup>70</sup>

Refleksija je i u naknadi troškova koji moraju biti nadoknađeni svim eventualnim suparničarima ukoliko sud pravomoćno prihvati tužbeni zahtjev prema prvotuženiku.

### **2.2.9. Umješak s položajem jedinstvenog suparničara**

Osoba koja ima pravni interes da u parnici koja teče među drugim osobama jedna od stranaka uspije, može se pridružiti toj stranci.<sup>71</sup>

---

<sup>67</sup> - tužba radi naknade štete naspram vlasnika i posjednika opasne stvari;  
- tužba radi predaje stvari protiv prvotuženika a za naknadu štete protiv drugotuženika koji mu je prodao ukradenu stvar.

<sup>68</sup> Tako dr. Zoran Ivošević, Suparničarstvo Pravno ekonomski centar 1979.

<sup>69</sup> Iako je u starijoj sudskoj praksi bilo slučajeva donošenja rješenja kojim je utvrđeno da parnica protiv eventualnih suparničara prestaje teći nastupom pravomoćnosti presude prema prvotnom tuženiku.

<sup>70</sup> Prof.dr. Mihajlo Dika, Građansko parnično pravo, IV knjiga, Narodne novine 2008.

<sup>71</sup> Članak 206. stavak 1. ZPP.

No, članak 209. ZPP određuje da, ako pravni učinak presude treba da se odnosi i na umješača, on ima položaj jedinstvenog suparničara.

Do navedene situacije dolazi npr. ukoliko tuženik tijekom postupka svoje pravo prenese na (do tada običnog) umješača.

Svakako, umješač ima položaj jedinstvenog suparničara u parnici u kojoj zbog prirode pravnog odnosa odluka suda i prema njemu ima učinak pravomoćnosti i ne može ničim otkloniti taj efekt pravomoćnosti.

Do toga može doći kad materijalnopravni odnosi ne uvjetuju postojanje nužnog suparničarstva pa stoga osoba ne postaje stranka u parnici, već pristupa jednoj stranci kao umješač s tim da stranka s ovakvim umješačem predstavlja jednu parničnu stranku.

Umješač s položajem jedinstvenog suparničara može podnijeti izvanredni pravni lijek i u parnici u kojoj do nastupanja pravomoćnosti odluke o tužbenom zahtjevu nije sudjelovao kao umješač.<sup>72</sup>

Kako se takvom umješaču priznaje položaj jedinstvenog suparničara, to stranka ne može, ako se s tim ne suglasi umješač, poduzimati materijalne niti procesne dispozicije koje utječu na sudbinu zahtjeva koji su istaknuti.

Stranka ne može osujetiti povoljne radnje umješača, niti ona svojim radnjama može pogoršati situaciju koju je on poboljšao.

Članak 502.d. ZPP propisuje da se u postupku koji je pokrenut određenom tužbom iz članka 502.a stavka 1. ovoga Zakona tj. radi zaštite kolektivnih interesa<sup>73</sup> mogu kao umješači s položajem jedinstvenog suparničara (članak 209.) na strani tužitelja, ako se on s time suglasi, umiješati i drugi ovlašteni podnositelji takve tužbe. U taj se postupak mogu umiješati kao umješači iz članka 206. ovoga Zakona i fizičke i pravne osobe radi zaštite čijih je kolektivnih interesa tužba iz članka 502.a stavka 1. ovoga Zakona podnesena.

Za napomenuti je da je intervencijski učinak širi od pravomoćnosti što znači da podrazumijeva i izreku i obrazloženje odnosno, i utvrđenje činjenica i pravno shvaćanje suda.

---

<sup>72</sup> Članak 209. stavak 2. ZPP.

<sup>73</sup> Članak 502.a stavak 1. ZPP određuje da udruge, tijela, ustanove ili druge organizacije koje su osnovane u skladu sa zakonom, koje se u sklopu svoje registrirane ili propisom određene djelatnosti bave zaštitom zakonom utvrđenih kolektivnih interesa i prava građana, mogu, kad je takvo ovlaštenje posebnim zakonom izrijekom predviđeno i uz uvjete predviđene tim zakonom, podnijeti tužbu - tužba za zaštitu kolektivnih interesa i prava, protiv fizičke ili pravne osobe koja obavljanjem određene djelatnosti ili općenito radom, postupanjem, uključujući i propuštanjem, teže povređuje ili ozbiljno ugrožava takve kolektivne interese i prava.

Takvo djelovanje presude umješač može otkloniti prigovorom da stranka na čijoj strani se umiješao grubom nepažnjom nije uporabila neko pravno sredstvo koje njemu nije bilo poznato a dovelo bi do odluke koja je povoljnija za stranku.

Ili prigovorom<sup>74</sup> da je on takvo sredstvo uporabio ali da se stranka tome protivila pa da isto sud nije uzeo u obzir.

Ili da je o parnici obaviješten u fazi kada takvo sredstvo više uopće nije mogao uporabiti.

## **2.3. Učinci jedinstvenog suparničarstva**

### **2.3.1. Međusobni odnos radnji jedinstvenih suparničara**

Glede radnji koje pojedini jedinstveni suparničari poduzimaju, vrijede samo one koje su za sve njih najpovoljnije odnosno, korisne.

S druge strane, štetne procesne radnje koje poduzima neki od jedinstvenih suparničara ne djeluju prema drugima, pa ni prema onome koji ih je poduzeo, osim ako su ih poduzeli svi.

Pristati na subjektivnu preinaku budući suparničari mogu neovisno jedan o drugome jer oni u tom trenutku još uvijek nisu stranka u postupku. No, do preinake neće doći ako nisu svi pristali.

Trenutak litispedencije nastaje za svakog posebno.

Nadalje, ako se za makar i jednog jedinstvenog suparničara ostvare uvjeti za prekid postupka, postupak se prekida prema svima, s tim da prijedlog za nastavak postupka može staviti bilo koji od suparničara.

Prijedlog za povrat u prijašnje stanje može podnijeti samo onaj kojeg se tiče propuštanje ali posljedica te aktivnosti utječe i na preostale, sve u svrhu donošenja jedinstvene odluke.

Oni mogu samo zajednički priznati tužbeni zahtjev a ako se neki od njih protivio subjektivnoj preinaci tužbe, a drugi ne, do preinake neće doći.

Jedinstveni suparničar ne može samostalno priznati tužbeni zahtjev<sup>75</sup>, odreći se tužbenog zahtjeva, nedostavljanjem odgovora na tužbu prouzročiti donošenje

---

<sup>74</sup> Prigovor *exceptio male conducti processus*.

<sup>75</sup> VSRH Rev 608/12-2 „U sporu radi utvrđenja ništavosti kupoprodajnog ugovora stranke tog ugovora kao tuženici imaju položaj jedinstvenih suparničara, a što se ističe i u reviziji. U takvom sporu suparničari se smatraju kao jedna parnična stranka (čl. 201. ZPP). Međutim, u slučaju kad jedan od suparničara prizna tužbeni zahtjev, a drugi ga osporava, priznanje tužbenog zahtjeva ne može se odnositi na suparničara koji je osporio tužbeni zahtjev, dakle tuženicu, pa se tada ne može donijeti presuda na temelju priznanja. U tom slučaju donošenje takve presude bilo bi u suprotnosti s odredbom čl. 201. ZPP prema kojoj se u slučaju jedinstvenog suparničarstva spor može riješiti samo na jednak način prema svim suparničarima.“

presude zbog ogluhe, povući tužbu ili zaključiti sudsku nagodbu, a priznanje ili odricanje ne djeluje ni prema onome koji je dao tu izjavu.

Protiv nekog od jedinstvenih suparničara ne može se donijeti presuda zbog izostanka ili presuda zbog ogluhe ako makar u odnosu na jednog od njih ne postoje uvjeti za donošenje tih presuda.

Pravni lijekovi koje je podnio jedan djeluju i u korist onih koji ih nisu podnijeli.

Svaki suparničar može samostalno podnositi prijedloge koji se tiču tjeka parnice<sup>76</sup> pa tako može i samostalno povući tužbu osim ako se ne radi o nužnom suparničarstvu.

Ako rokovi za izvršenje određene parnične radnje za pojedine jedinstvene suparničare istječu u razno vrijeme, tu parničnu radnju može svaki suparničar poduzeti sve dok ma i za jednog od njih još teče rok za poduzimanje te radnje.<sup>77</sup>

Dakle, rokovi istječu od kada je rok bilo kojeg od suparničara, počeo najkasnije teći. Ovo vrijedi za sve rokove, i zakonske i sudske.

Prema odredbi članka 201. ZPP, ako se prema zakonu ili zbog prirode pravnog odnosa spor može riješiti samo na jednak način prema svim suparničarima (jedinstveni suparničari), smatraju se oni kao jedna parnična stranka, tako da se u slučaju ako pojedini suparničari propuste koju parničnu radnju učinak parničnih radnji što su ih poduzeli drugi suparničari proteže i na one koji te radnje nisu poduzeli.

Pri tome, vrijede samo one radnje koje su za sve njih korisne.

Sud je dužan pozivati na ročišta uvijek sve suparničare što znači da se ista mogu održati samo ukoliko su svi uredno pozvani ali ne moraju biti nazočni.

Svaki od njih može imati svog punomoćnika. Svaki zasebno može biti novčano kažnjen zbog narušavanja reda u sudnici ili biti udaljen.

Odgovor na tužbu jednog, podrazumijeva kao da su ga podnijeli svi.

Također, prigovori nenadležnosti i prekluzije ali i materijalnopravni prigovori kao što su prigovor zastare, prijeboga, podrazumijeva kao da su ga istakli svi.

Nesporne činjenice su samo one koje svi suparničari ne osporavaju odnosno, priznaju. Koje će činjenice uzeti kao dokazane odlučuje sud prema svom uvjerenju na temelju savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza zasebno i svih dokaza zajedno, a i na temelju rezultata cjelokupnog postupka.<sup>78</sup>

---

<sup>76</sup> Za produženje sudskog roka, odgodu ročišta, povrat u pređašnje stanje, izvođenje dokaza, nastavak prekinutog postupka, donošenje određene presude.

<sup>77</sup> Članak 202. ZPP.

<sup>78</sup> Članak 8. ZPP.



U smislu navedene odredbe članka 8. ZPP, sud će cijeliti eventualne različite iskaze suparničara glede spornih činjenica.

Oni se ne mogu saslušati kao svjedoci već samo kao stranke. Jedni drugima ne mogu biti umješači.

Od procesnih radnji koje utječu na tijek postupka pojedini jedinstveni suparničar može jedino samostalno povući tužbu, kao što se i u odnosu na pojedinog od njih može tužba povući, a da kod toga pravni efekt ove radnje ne prelazi i na druge.<sup>79</sup>

Ali zbog načela nepovoljnijeg karaktera svih radnji kojima se disponira istaknutim tužbenim zahtjevom u postupku, jedan jedinstveni suparničar ne može samostalno sa pravnim učinkom priznati tužbeni zahtjev, odreći se tužbenog zahtjeva ili zaključiti sudsku nagodbu.

Ukoliko su radnje pojedinih suparničara u koliziji<sup>80</sup> opet se po prednjem principu uzima najkorisnija radnja, što je najčešće radnja osporavanja zahtjeva.

Naime, ova ocjena najkorisnije radnje ne podrazumijeva najkorisniju radnju s materijalnopravnog aspekta već s aspekta omogućavanja jednakog ishoda spora za sve suparničare.

U koliziji priznanja i osporavanja tužbenog zahtjeva uzima se da je zahtjev osporen od strane svih;

u koliziji priznanja i osporavanja pojedinih činjenica uzima se da su iste osporene od strane svih;

u koliziji egzistencije tužbe i povlačenja tužbe uzima se da su svi ostali kod tužbe;

u koliziji povlačenja tužbe i odricanja od tužbenog zahtjeva uzima se da su svi povukli tužbu;

u koliziji podnošenja žalbe i odricanja od prava na žalbu uzima se da su svi podnijeli žalbu itd.

U smislu odredbe članka 201. ZPP žalba jednog od suparničara, odgađa nastup pravomoćnosti odluke u odnosu na sve.

Svrha i smisao jedinstvenog suparničarstva jeste donošenje jedinstvene odluke prema svima, pa tako i djelomične.

Ukoliko jedan prizna tužbeni zahtjev a drugi izostane s pripremnog ročišta, sud će nastaviti s raspravljajem.

---

<sup>79</sup> Osim ako se ne radi o nužnom suparničarstvu.

<sup>80</sup> Jedan prizna tužbeni zahtjev, drugi izostane s pripremnog ročišta, treći sve ospori.

Ovo stoga jer istovjetnost odluke o osnovanosti tužbenog zahtjeva nije dovoljna, nužna je i ista vrsta presude zbog mogućih žalbenih razloga protiv presude na temelju priznanja odnosno, zbog izostanka, ako i razlozi su različiti.

Pravomoćnost je nedjeljiva iako do nje može doći različitim putevima (odricanje od pravnog lijeka, odustankom od pravnog lijeka, pasivnim držanjem).

Tuženi zemljišnoknjižni suvlasnici su jedinstveni i nužni suparničari u diobnoj parnici te u postupku koji se vodi radi nedopustivosti ovrhe kao i zakonski i oporučni nasljednici u nasljednoj parnici, dok kod originarnog stjecanja vlasništva tuženi zemljišnoknjižni suvlasnici nemaju položaj jedinstvenih suparničara.<sup>81</sup>

## **2.4. Procesnopravne posljedice okolnosti da tužbom nisu obuhvaćeni svi subjekti nužnog suparničarstva**

### **2.4.1. Povrede Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda<sup>82</sup>**

#### **2.4.1.1. Članak 6. stavak 1. Konvencije**

Odredba članka 6. stavak 1. Konvencije određuje da radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ili u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega, svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj.

Presuda se mora izreći javno, ali se sredstva priopćavanja i javnost mogu isključiti iz cijele rasprave ili njezinog dijela zbog razloga koji su nužni u demokratskom društvu radi interesa morala, javnog reda ili državne sigurnosti, kad interesi maloljetnika ili privatnog života stranaka to traže, ili u opsegu koji je po mišljenju suda bezuvjetno potreban u posebnim okolnostima gdje bi javnost mogla biti štetna za interes pravde.<sup>83</sup>

---

<sup>81</sup> Gž.969/09-2 ŽS Varaždin: „Nisu naime, u svakoj parnici kojom se utvrđuje vlasništvo (a to i kao prethodno pitanje) tuženi suvlasnici na pasivnoj strani ujedno i jedinstveni i nužni suparničari, jer to ovisi o tome da li se zahtjevom traži utvrđenje prava vlasništva originarnim ili derivativnim načinom stjecanja vlasništva, kao i da li se uz utvrđenje traži i dioba suvlasničke zajednice te naposljetku i da li su stranke na parnicu upućene iz kojeg drugog postupka (ovrhe ili ostavinskog postupka). Tako kod originarnog stjecanja vlasništva tuženi zemljišnoknjižni suvlasnici nemaju položaj jedinstvenih suparničara, ali suvlasnici u diobnoj parnici imaju takav položaj, a isto takav položaj jedinstvenih suparničara imaju tuženici u nedopustivosti ovrhe kao i zakonski i oporučni nasljednici u nasljednoj parnici.“

<sup>82</sup> „Narodne novine“, MU broj 8/97., 6/99., 14/02., 13/03., 9/05., 1/06. i 2/10.; dalje: Konvencija.

<sup>83</sup> Načelo „jednakosti oružja“ podrazumijeva da svaka strana u postupku treba imati jednake mogućnosti za predstavljanje svojih argumenata.

Ukoliko sud napravi proceduralnu pogrešku koja utječe na pravičnost suđenja, a potom propusti da tu grešku ispravi, posljedica je pogreške kršenje članka 6. Konvencije<sup>84</sup> ili ukoliko prekrši vlastitu uputu danu stranci u postupku.<sup>85</sup>

Tako je za postaviti pitanje je li u situaciji ako sud propusti pozvati stranku da tužbom obuhvati sve nužne suparničare, taj propust može predstavljati grešku koja može utjecati na pravičnost suđenja a koja povreda se može dovesti u vezu i sa člankom 1. Konvencije.

Naime, ukoliko u parnici ne sudjeluju svi nužni suparničari, nije zadovoljeno načelo kontradiktornosti, nije omogućeno u punoj mjeri predlaganje dokaza, isticanje prigovora (materijalnopравnih i procesnopравnih), korištenje svih raspoloživih pravних sredstava, a time može doći do povrede prava stranke u smislu Konvencije.

#### **2.4.1.2. Članak 1. Protokola broj 1.**

Ili pak, taj propust suda može predstavljati povredu prava na mirno uživanje imovine prema članu 1. Protokola broj 1. kojim je određeno da svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svog vlasništva.

Nitko se ne smije lišiti svog vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Posljedično, ne može se dopustiti donošenje odluke o utvrđenju prava vlasništva na realno određenom dijelu nekretnine ili na diobu nekretnine bez da se tužbom obuhvate svi suvlasnici nekretnine.

Ovo stoga jer, prema odredbi članka 36. stavak 1. ZV-a ako više osoba ima neku stvar u svome vlasništvu tako da svakoj pripada po dio toga prava vlasništva, računski određen razmjerom prema cijelom pravu vlasništva te stvari, sve su one suvlasnici te stvari, a dijelovi prava vlasništva koji im pripadaju njihovi su suvlasnički dijelovi.

#### **2.4.1.3. Članak 13. Konvencije**

Odredba članka 13. Konvencije određuje da svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.

Pravo na djelotvoran pravni lijek, smatramo, upravo podrazumijeva i mogućnost da pravni lijek poduzet od strane nužnog suparničara koristi i ostalim koji to pravo nisu iskoristili.

U tom smislu i svaka radnja koju isti poduzme ukoliko je korisna, smatra se da su je poduzeli svi, a to je sadržaj prava na djelotvorno pravno sredstvo.

---

<sup>84</sup> Leoni protiv Italije 2000.

<sup>85</sup> Sovtransavto holding protiv Ukrajine 2002.

## 2.4.2. Postupanje suda

Ukoliko nisu obuhvaćeni svi nositelji prava ili obveza (na jednoj ili drugoj strani) tužbu treba odbaciti (odsutnost jednog sudionika u parnici predstavlja nedostatak procesnoprave legitimacije za vođenje parnice).

Budući da imaju jedinstveni položaj stranke u postupku, a na stranačku sposobnost sud pazi po službenoj dužnosti u smislu odredbe članka 365. stavak 2. ZPP, a ukoliko nisu obuhvaćeni kao stranka, sud će uz prethodni nalog shodno, rješenjem tužbu odbaciti kao neurednu.

U u sudskoj praksi u pretežitom broju odluka izražen je stav prema Načelnom mišljenju Proširene opće sjednice Saveznog vrhovnog suda br. 1/60 od 04. travnja 1960. u kojemu se navodi, među ostalim, da ukoliko tužbom nisu kao tuženici obuhvaćene sve osobe koje trebaju biti obuhvaćene, sud je dužan postupiti prema odredbi članka 98. (sada 109.) ZPP pa se tužba koja bude dopunjena i podnesena sudu u ostavljenom roku ima smatrati uredno podnesenom onog dana kada je prvi put podnesena.

Ako podnesak nije razumljiv ili ne sadržava sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupiti, sud će podnositelju naložiti da podnesak ispravi odnosno dopuni u skladu s danom uputom i u tu svrhu mu vratiti podnesak radi ispravka ili dopune; u slučaju iz stavka 1. ovoga članka, sud će odrediti rok od osam dana za ponovno podnošenje podneska;

ako podnesak vezan za rok bude ispravljen odnosno dopunjen i predan sudu u roku određenom za dopunu ili ispravak, smatrat će se da je podnesen suđu onog dana kad je prvi put bio podnesen; smatrat će se da je podnesak povučen ako ne bude vraćen sudu u određenom roku i ispravljen u skladu s dobivenom uputom suda, a ako bude vraćen bez ispravka odnosno dopune, odbacit će se;

ako podnesci ili prilozi nisu podneseni u dovoljnom broju primjeraka, sud će odrediti da se oni prepisu na trošak stranke, uz odgovarajuću primjenu propisa o sudskim pristojbama.<sup>86</sup>

Mogući prijevori koji se javljaju u praksi su da stranka nakon sudskog roka podnese tražene primjerke tužbe, pa je pitanje hoće li sud iste uvažiti obzirom da rokovi kojima sud nalaže otklanjanje nedostataka nisu prekluzivni već instruktivni ili iste sud može prihvatiti samo uz prethodni zahtjev stranke za produljenje roka.

Međutim, drugo stajalište podrazumijeva da sud mora meritorno odlučiti i o takvom zahtjevu jer je odredbom članka 2. stavak 2. ZPP propisano da sud ne može odbiti da odlučuje o zahtjevu za koji je nadležan. Ako nisu tužbom obuhvaćeni svi nužni suparničari, tužbu da bi trebalo odbiti jer se radi o nedostatku stranačke legitimacije koje pitanje je materijalnopravno a ne procesnopravno. Sud smatraju da je dužan pozvati na otklanjanje formalnih nedostataka tužbe ali ne može nalagati upotpunjavanje zajednice suparničara jer se radi o nedosttku stvarne legitimacije.

---

<sup>86</sup> Članak 109. ZPP.

Ustavni sud RH u odluci broj U-III-630/2012 od 03. listopada 2012. obrazlaže:

„U konkretnom slučaju, u tužbi koju je podnositelj podnio u predmetnom parničnom postupku kao tuženi naznačen je samo ovrhovoditelj odnosno njegova pravna sljednica. Navedeno, svakako je propust podnositelja da kao tužitelj postupi sukladno zaključku suda donesenom u ovršnom postupku broj: I-487/97 od 18. listopada 2006....

Međutim, Ustavni sud utvrđuje da je predmetni postupak tužbom pokrenuo 2007., a prvostupanjski sud upustio se u postupanje u povodu tužbe podnositelja bez da je podnositelja, kao tužitelja i prije dostave tužbe tuženom na odgovor, upozorio na nedostatke njegove tužbe podnesene na temelju članka 56. stavka 1. OZ-a. Tijekom postupka u više navrata pokušana je dostava tužbe i ostalih rješenja prvostupanjskog suda (rješenje o nastavku postupka, rješenje o pozivanju na preuzimanje postupka iza pokojnog ostavitelja i dr.) te dostava poziva za dvije održane glavne rasprave pravnoj slijednici tuženog, a na naknadu troškova dostave putem sudskog dostavljača pozivan je podnositelj kao tužitelj. Sve dostave za tuženu bile su bezuspješne.

Dapače, tijekom postupka podnositelj kao tužitelj zatražio je i donošenje rješenja o određivanju privremene mjere zabrane otuđenja i opterećenja nad predmetom ovrhe (stan u Z.) i njezinog upisa u zemljišne knjige, a što je prvostupanjski sud odbio posebnim rješenjem.

Slijedom navedenih utvrđenja, Ustavni sud smatra da je podnositelj imao legitimna očekivanja da će o njegovoj tužbi nadležni prvostupanjski sud meritorno odlučiti. Sagledavajući stoga osobite okolnosti konkretnog slučaja, naročito u odnosu na članak 19. stavak 1. OZ-a i kod utvrđenja da prvostupanjski sud sukladno članku 109. stavku 1. ZPP nije pozvao podnositelja na dopunu/ispravak tužbe, propust podnositelja da svoju tužbu sastavi na način propisan člankom 56. stavkom 1. OZ-a (u dijelu da kao tužene navede obje stranke iz ovršnog postupka) Ustavni sud ne utvrđuje dostatnim za odbacivanje tužbe.

Polazeći također od utvrđenja iz točaka 4. i 4.1. obrazloženja ove odluke, Ustavni sud ocjenjuje da je i Županijski sud u Zagrebu odlučujući o žalbi podnositelja protiv prvostupanjskog rješenja propustio otkloniti navedeni učinak ustavnopravno neprihvatljive primjene mjerodavnog postupovnog prava od strane suda u prvom stupnju, odnosno žalbu podnositelja razmotriti (pozitivno) ocjenjujući njezine razloge u svjetlu mjerodavnih članka OZ-a i ZPP.

Slijedom navedenog, ocjena je Ustavnog suda da je Županijski sud u Zagrebu prihvaćajući u cijelosti pogrešnu interpretaciju pravila mjerodavnog postupovnog prava koju je u žalbom pobijanom rješenju izrazio sud u prvom stupnju, u konkretnom slučaju postupio suprotno načelu vladavine prava što je za posljedicu dovelo do povrede prava podnositelja na pristup sudu zajamčenog člankom 29. stavkom 1. Ustava.“

### **3. MODUL B:**

#### **SUPARNIČARSTVO U POSTUPCIMA POKRENUTIM PO RJEŠENJU OSTAVINSKOG SUDA**

##### **3.1. Općenito o pravnom uređenju ostavinskog postupka u Republici Hrvatskoj**

U pravnom sustavu Republike Hrvatske ostavinski je postupak uređen Zakonom o nasljeđivanju<sup>87</sup> (u daljnjem tekstu: ZN).

U prekograničnim stvarima u materiji nasljeđivanja mjerodavna je Uredba (EU) broj 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju<sup>88</sup> (dalje: Uredba o nasljeđivanju).

Provedba ove Uredbe uređena je Zakonom o provedbi Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju<sup>89</sup> koji je stupio na snagu 17. kolovoza 2015.<sup>90</sup>

U području koje ne pokriva polje primjene spomenute Uredbe, u prekograničnim stvarima primjenjuje se Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima<sup>91</sup>.

##### **3.1.1. Mogućnost utjecaja Uredbe o nasljeđivanju na krug jedinstvenih i nužnih suparničara**

S obzirom na svoj univerzalni karakter, Uredba o nasljeđivanju, u ovisnosti o izboru mjerodavnog prava, ostavlja mogućnost primjene i na državljane država koje nisu članice EU, pa je moguće da se kao mjerodavno pravo za nasljeđivanje utvrdi pravo neke treće države koja nije država članica EU.

S obzirom da prava državljana trećih država nisu vezana Poveljom EU o temeljnim ljudskim pravima<sup>92</sup>, a niti pravom EU uključujući i Konvenciju o temeljnim ljudskim pravima i slobodama, moguće je da sadrže odredbe koje su s aspekta ovih

---

<sup>87</sup> Narodne novine, broj 48/03, 163/03, 35/05, 127/13 i 35/15.

<sup>88</sup> Regulation (EU) no.650/21012 of the European Parliament and of the Coucil on the jurisdiction, applicable law, recognition and enorcement of court decisions and the acceptance and enforcement of authentic instruments in matters of succession and the creation of a European Certificate of Succession, Sl. I. EU L 201, 27.6.2012.

<sup>89</sup> Narodne novine, broj 152/14.

<sup>90</sup> Uredba se primjenjuje na nasljeđivanje osoba koje umru 17.8.2015.ili kasnije.

<sup>91</sup> Narodne novine, broj 53/91.

<sup>92</sup> Povelja o temeljnim ljudskim pravima uz Lisabonski ugovor iz 2009., Službeni list EU C 326 od 26.10.2012.

akata diskriminatorne u odnosu na spol, rasu ili vjeroispovijest, što bi u konačnici moglo utjecati na krug jedinstvenih i nužnih suparničara jer bi se tako moglo dogoditi da se iz ostavinskog postupka izostavi na primjer izvanbračno dijete ili dijete koje je druge vjere ili žensko dijete što bi bilo protivno javnom poretku.<sup>93</sup>

U slučaju protivnosti javnom poretku, prema odredbi članka 4. ZRZS, otklanja se primjena odredaba stranog prava čiji učinci su suprotni Ustavom RH utvrđenim osnovama državnog uređenja. Međutim, domaće pravo izrijeком ne predviđa kojim pravom supstituirati mjerodavno strano pravo protivno domaćem pravnom poretku, ali doktrina međunarodnog privatnog prava je suglasna u mišljenju da bi umjesto te konkretne norme trebalo primijeniti drugu odgovarajuću normu mjerodavnog prava, ako postoji, a tek kao krajnje rješenje, primjenu *lex fori*, odnosno primjenu domaćeg prava.

### 3.2. Pravna priroda ostavinskog postupka

Ostavinski se postupak vodi radi utvrđivanja i zaštite nasljednopravnih učinaka koje je ostaviteljeva smrt već izazvala odnosno koji su već nastupili. Ti učinci, kao i nasljeđivanje u cjelini, u domaćem nasljednopravnom sustavu nastupaju zbog ostaviteljeve smrti ipso iure tj. samim djelovanjem pravnih normi (bez posebne predaje) jer sve što je u trenutku ostaviteljeve smrti bilo ostaviteljevo (pod uvjetom da je nasljeđivo i slobodno za nasljeđivanje) prelazi na nasljednika u trenutku ostaviteljeve smrti bez ikakvog posebnog akta stjecanja.

To proizlazi izravno iz zakona, i to odredbe članka 129. stavka 1. ZN kojom je propisano da u času ostaviteljeve smrti nasljednik stječe nasljedno pravo i na njega po sili zakona prelazi sva ostavina umrle osobe, čime postaje njegovo nasljedstvo. Zbog toga je bitna funkcija ostavinskog postupka deklaratorna (utvrđujuća).

Ostavinski se postupak pokreće po službenoj dužnosti kad sud primi smrtovnicu ili izvadak iz matice umrlih odnosno s njima izjednačenu ispravu<sup>94</sup> (primjerice, pravomoćno rješenje o proglašenju nestale osobe umrlom).

Postupanje u ostavinskim postupcima<sup>95</sup> ravna se prema pravilima izvanparničnog postupka jer je ostavinski postupak izvanparnični postupak<sup>96</sup> odnosno posebna vrsta građanskoga sudskog postupka kojim se osigurava pravna zaštita u nespornim stvarima.

Uređen je po načelima koja su svojstvena upravo tom postupku: načelo oficioznosti<sup>97</sup>, načelo inkvizitornosti (istražno načelo)<sup>98</sup>, načelo hitnosti<sup>99</sup> te s tim

---

<sup>93</sup> Na primjer, u slučaju provođenja ostavinskog postupka pred domaćim sudom iza smrti ostavitelja koji je državljanin Maroka, s pravom uobičajenog boravišta u RH, umro u RH nakon 17.8.2015. koji se za života opredijelio za primjenu marokanskog prava u ostavinskom postupku iza svoje smrti. U RH je otac ženskog izvanbračnog djeteta koje u ovom ostavinskom postupku ne bi bilo pozvano na nasljedstvo jer to priječi marokansko nacionalno pravo, a što bi bilo protivno domaćem javnom poretku i što bi onemogućilo sudjelovanje nasljednice prvog nasljednog reda po domaćem pravu u mogućim postupcima pred domaćim sudom.

<sup>94</sup> Članak 210. ZN

<sup>95</sup> O postupanju u ostavinskim stvarima detaljnije u: Gavela, Nikola; Belaj, Vlado, Nasljedno pravo, Narodne novine, Zagreb, 2008., str. 443.-446.

<sup>96</sup> Članak 175. stavak 1. ZN.

povezano načelo neinzistiranja na kontradiktornosti<sup>100</sup>, usmenosti i neposrednosti,<sup>101</sup> načelo supsidijarne primjene odredbi parničnog postupka<sup>102</sup>, načelo upućivanja stranaka da sporna pitanja riješe izvan ostavinskog postupka<sup>103</sup>, načelo dvostupanjskog postupanja<sup>104</sup>, načelo socijalnosti (posebne zaštite određenih kategorija osoba)<sup>105</sup>, načelo isključenja javnosti<sup>106</sup>, načelo snažanja vlastitih troškova postupka<sup>107</sup>.

---

<sup>97</sup> Ovo načelo posebno djeluje u pogledu pokretanja ostavinskog postupka, a donekle i u pogledu održavanja tog postupka u tijeku; sudovi postupaju po službenoj dužnosti, a prostor za dispoziciju stranaka je ograničen.

<sup>98</sup> Načelo inkvizitornosti (istražno načelo) izraženo je u odredbi članka 181. stavka 2. ZN kojom je propisano da je sud ovlašten utvrđivati činjenice koje stranke u postupku nisu iznijele te izvesti i dokaze koje one nisu predložile, ako ocijeni da su te činjenice i ti dokazi važni za odlučivanje u skladu s ovim Zakonom.

<sup>99</sup> Sadržano je u odredbi članka 180. stavka 1. ZN kojom je propisano da će sud tijekom cijelog postupka paziti da prava stranaka budu što prije utvrđena i osigurana.

<sup>100</sup> Radi se o slučajevima iz članka 215. ZN u kojima se u ostavinskom postupku ne mora održati usmena rasprava. Stavak 1) Ako prema podacima kojima sud raspolaže umrli nije ostavio ostavinu, ostavinski će sud rješenjem odlučiti da se ne provodi ostavinska rasprava. Stavak 2) Isto će tako su postupiti i u slučaju ako je ostavitelj ostavio samo pokretnine i s njima izjednačena prava, a nijedna od osoba pozvanih na nasljedstvo ne zahtijeva da se provede ostavinski postupak. Rješenje kojim se utvrđuje da se ostavinski postupak neće provoditi, po svojoj pravnoj prirodi, je rješenje o obustavi ostavinskog postupka.

<sup>101</sup> Sudionici ostavinskog postupka ne moraju se saslušavati u nazočnosti svih stranaka, nego se mogu uzeti u obzir i njihove izjave dane pismeno i dostavljene sudu, kao i one koje nisu dane neposredno pred ostavinskim, nego pred nekim drugim sudom (članak 181. stavak 3. ZN). Tvrdnje stranaka ne moraju biti konfrontirane, zainteresirane osobe mogu davati izjave i bez nazočnosti drugih zainteresiranih osoba, a nije neophodno ni da se uvijek omogući svima očitovanje o tuđim izjavama (članak 219. stavak 2. ZN).

<sup>102</sup> Ovo načelo proizlazi iz sadržaja odredbe članka 175. stavka 2. ZN, a znači da se u ostavinskom postupku primarno primjenjuju pravila koja uređuju ostavinski postupak, i to kao posebna pravila, a samo u slučaju ako ne postoji pravilo ostavinskog postupka za pojedino pitanje, tada će se na odgovarajući način primijeniti pravila parničnog postupka.

<sup>103</sup> Za ostavinski je postupak upravo karakteristično da se u okviru tog postupka ne rješavaju sporovi stranaka o činjenicama, kao i o nekim pravnim pitanjima koja su od prethodnog značenja za donošenje rješenja o nasljeđivanju, već će sud uputiti stranke da sporove o tome riješe u parnicama odnosno upravnim postupcima, a one će nakon toga odluku temeljiti na onome što u tim postupcima bude pravomoćno utvrđeno.

<sup>104</sup> U ostavinskom postupku se odlučuje rješenjem (članak 184. stavak 1. ZN). Protiv rješenja ostavinskog suda je u načelu dopuštena žalba (iznimka su rješenja kojima se upravlja postupkom).

<sup>105</sup> U ostavinskom postupku se vodi naročito briga o pravima onih osoba koje se nisu u stanju same brinuti o svojim pravima. To su malodobne osobe, duševno bolesne osobe i osobe koje se zbog drugih okolnosti ne mogu brinuti o svojim pravima i interesima (članak 180. stavak 1. i 2. ZN).

<sup>106</sup> Članak 180. stavak 3. ZN.

<sup>107</sup> Članak 191. stavak 1. ZN. U sudskoj praksi je izraženo stajalište da u ostavinskom postupku postoji obveza naknade tuđih troškova samo ako su prouzročeni očito nesavjesnim postupanjem (skriveni troškovi), a inače svaka stranka podmiruje svoje troškove – Županijski sud u Bjelovaru, GŽ-1923/10-2 od 23.5.2011. (Odluka objavljena u: Kontrec, Damir, Matko-Ruždjak, Jožica i Sessa, Đuro: Zakon o



Ostavinski je postupak također uređen i po posebnim načelima koja su svojstvena svim izvanparničnim postupcima, kao i općim načelima postupovnog prava (načelo zakonitosti, načelo ekonomičnosti, zabrane zlorabe procesnih ovlaštenja, itd.).

### **3.3. Suparničarstvo u postupcima pokrenutim po rješenju o ostavinskog suda**

#### **3.3.1. Upućivanje na parnicu**

U ovom ćemo se radu detaljnije baviti razradom načela upućivanja stranaka da sporna pitanja riješe izvan ostavinskog postupka na koje primarno upućuju odredbe članka 222. do 225. ZN.

Da bi se ispunile pretpostavke za donošenje rješenja o nasljeđivanju kojim se utvrđuje koji su nasljednopravni učinici ostaviteljeve smrti i kojim se okončava ostavinski postupak, potrebno je prethodno utvrditi pravno relevantne činjenice o kojima ovisi donošenje tog rješenja. To su činjenice: je li ostavitelj umro i kada, je li ostavio iza sebe ostavinu i koji je njezin sastav, tko su ostaviteljevi nasljednici i jesu li ispunjene pretpostavke za nasljeđivanje pojedinih osoba ili neko drugo pravo nasljednopravnog karaktera. Ta pitanja su prethodna (prejudicijelna, incidentalna) za donošenje rješenja o nasljeđivanju, a ponekad među strankama mogu biti sporna<sup>108</sup>.

Kada su sporne neke od činjenica o kojima ovisi ocjena nasljednopravnih učinaka ostaviteljeve smrti, u pravilu ih neće utvrđivati sud u ostavinskom postupku jer je ostavinski postupak izvanparnični, pa će u tom slučaju ostavinski sud uputiti stranke ostavinskog postupka<sup>109</sup> da međusobna sporna činjenična pitanja riješe u odgovarajućim postupcima (parničnim ili upravnim).

---

nasljeđivanju s komentarima, poveznicama, sudskom praksom, priložima, primjerima i abecednim kazalom pojmova, Organizator, 2015., str. 230.

<sup>108</sup> Neka od spornih činjenica u sudskoj praksi su: je li neka osoba ostaviteljev sin (Županijski sud u Dubrovniku, Gž-92/09 od 7.3.2012., odluka objavljena u Kontrec i dr., op.cit. bilj. 107, str.257.-258); kada nasljednik tvrdi da je stekao pravo (su)vlasništva na temelju ulaganja u nekretninu kojom je ostavitelj raspolagao za života (Županijski sud u Varaždinu, 14 Gž-4230/11-3 od 18.10.2011 odluka objavljena u Kontrec i dr., op.cit. bilj. 107, str.258.-259.); kad je među strankama sporno postojanje uništene, izgubljene, skrivene ili zametnute oporuke (Županijski sud u Dubrovniku, Gž-1922/07 od 24.9.2009. odluka objavljena u Kontrec i dr., op.cit. bilj. 107, str.260.); ako je među strankama sporna vrijednost ostavine na temelju koje se izračunava nužni dio i vrijednost darova koje je ostavitelj učinio nekom nužnom nasljedniku (Županijski sud u Splitu, Gžx-417/10 od 29.11.2010. Izbor odluka 2/2001.) i dr.

<sup>109</sup> Strankom ostavinskog postupka se, prema odredbi članka 179. ZN, smatraju nasljednici i zapisovnici kao i druge osobe koje ostvaruju neko pravo iz ostavine. U sudskoj praksi izražena su pravna stajališta: 1) Treća osoba koja tvrdi da u ostavinsku imovinu ne ulaze nekretnine koje su predmet ostavinskog postupka jer je riječ o javnom dobru u općoj uporabi u vlasništvu Republike Hrvatske, nije stranka u ostavinskom postupku jer ne ostvaruje pravo iz ostavine – Županijski sud u Varaždinu, Gž-175/12-2 od 1.2. 2012. odluka objavljena u Kontrec i dr., op.cit. bilj. 107, str.214; 2) Osobe koje su nasljednici ostaviteljičinog bračnog druga, umrlog prije nje, nisu stranke ostavinskog postupka iza ostaviteljice – Županijski sud u Zagrebu, Gž-1146/04 od 28.3.2006, Izbor odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske 2/2006; 3) Stranka u ostavinskom postupku ne može biti osoba koja tvrdi da je dijete ostavitelja ako ostaviteljevo očinstvo nije utvrđeno jer se pitanje očinstva ne

Ukoliko se u ostavinskom postupku pojavi spor o činjenicama, u pravilu u postupku koji vodi javni bilježnik kao povjerenik suda, on spis vraća ostavinskom sudu<sup>110</sup>, a ostavinski sud rješenjem upućuje na parnicu ili postupak pred upravnim tijelom, onu stranku čije pravo smatra manje vjerojatnim<sup>111</sup> i određuje joj rok u kojem treba pokrenuti parnicu ili upravni postupak<sup>112</sup> i o pokretanju obavijestiti ostavinski sud. Ako upućena stranka ne postupi prema rješenju suda, ostavinski postupak će se dovršiti bez obzira na zahtjeve glede kojih je stranka upućena na parnicu odnosno upravni postupak (članak 225. stavak 1. i 4. ZN).

U slučaju upućivanja na parnicu ili upravni postupak, ostavinski je sud dužan prekinuti ostavinski postupak koji će se nastaviti kada bude uklonjen spor o činjenicama koji se među strankama pojavio tijekom ostavinskog postupka.

U ostavinskom je postupku moguće da između stranaka postoji spor o primjeni prava u kojem slučaju se ostavinski postupak ne prekida, već ostavinski sud sam raspravlja i odlučuje o spornim pravnim pitanjima, prema odredbama članka 222. stavka 3.<sup>113</sup> i 223. stavka 2. ZN.

Posebno valja naglasiti, da u pogledu prekidanja ostavinskog postupka zbog spora o činjenicama, postoje razlike s obzirom na to koje su činjenice sporne. Prekidanje ostavinskog postupka i upućivanje na parnicu dolazi u obzir u slučajevima postojanja spora o činjenicama o kojima ovisi neko pravo nasljednika, a posebno:

- 1) o kojima ovisi nasljedno pravo, osobito valjanost ili sadržaj oporuke ili odnos nasljednika i ostavitelja na temelju kojega se po zakonu nasljeđuje,
- 2) o kojima ovisi veličina nasljednog dijela, vrijednost nužnog dijela ili uračunavanje u nasljedni dio,
- 3) o kojima ovisi opravdanost isključenja nužnih nasljednika ili postojanje razloga za nedostojnost te
- 4) je li se neka osoba odrekla nasljedstva.<sup>114</sup>

Postoje također slučajevi u kojima ne dolazi do prekidanja ostavinskog postupka ni upućivanja u parnicu, usprkos postojanju spora o činjenicama. To su slučajevi predviđeni odredbom članka 222. stavka 4. ZN:

- a) čije činjenice zakon pretpostavlja,
- b) ako se radi o općepoznatim činjenicama, i
- c) ako su sporne činjenice koje sud može utvrditi na temelju javnih ili javno ovjerenih isprava.

---

može rješavati kaoo prethodno pitanje – Županijski sud u Zagrebu, Gž-2915/07-2 od 11.9.2007., Izbor odluka 2/2009. i dr.

<sup>110</sup> Članak 244. stavak 2. ZN.

<sup>111</sup> Članak 225. stavak 1. ZN.

<sup>112</sup> Taj rok ne može biti dulji od trideset dana (članak 225. stavak 2. ZN).

<sup>113</sup> U sudskoj je praksi primjerice izraženo pravno stajalište. „Ako u ostavinskom postupku nisu sporne činjenice o kojima ovisi osnovanost istaknutog materijalnopravnog prigovora zastare, taj se prigovor mora riješiti u ostavinskom postupku, a ne upućivanjem nasljednika koji stavlja prigovor zastare na pokretanje parnice“ (Županijski sud u Varaždinu, Gžx-51/10-2 od 7.7.2010., odluka objavljena u Kontrec i dr., op.cit. bilj.21, str. 262.-263.).

<sup>114</sup> Članak 222. stavak 2. ZN.

U navedenim će slučajevima sud na temelju predmnjeve o postojanju tih činjenica, odnosno da je sadržaj tih isprava istinit, donijeti rješenje o nasljeđivanju, a onoga tko tvrdi suprotno toj predmnjevi uputiti će da to dokaže u parnici, odnosno u upravnom postupku.<sup>115</sup>

U smislu odredbe članka 224. stavka 1. i 2. ZN, do prekida postupka i upućivanja stranke u parnicu ili postupak pred upravnim tijelom, dolazi i u slučaju kada su između stranaka sporne činjenice: 1) o kojima ovisi sastav ostavine, ili 2) predmet zapisa. Ali i u ovom slučaju sud neće prekinuti postupak ako su sporne činjenice koje može utvrditi na temelju javnih ili javno ovjerenih isprava, nego će na temelju predmnjeve da je sadržaj tih isprava istinit donijeti rješenje o nasljeđivanju, a onog tko tvrdi suprotno, uputit će da to dokaže u parnici odnosno u upravnom postupku.<sup>116</sup>

Kad u ovom slučaju sud prekida postupak, prethodno ima obvezu ispitati jesu li ispunjene pretpostavke za donošenje rješenja o nasljeđivanju, pa će ga donijeti ako su ispunjene (članak 224. stavak 3. ZN). Tada se prekid postupka neće odnositi na ono što je obuhvaćeno djelomičnim rješenjem o nasljeđivanju (članak 224. stavak 4. ZN).

Jednako tako, a u smislu odredbe članka 223. stavka 1. ZN, kada su među strankama sporne činjenice o kojima ovisi pravo na oporukom određni zapis ili „drugo pravo“, sud će uputiti stranke na parnicu ili postupak pred upravnim tijelom, ali neće zbog toga prekinuti ostavinski postupak.

### **3.3.2. Pojedinačni slučajevi suparničarstva u tijeku ostavinskog postupka**

U slučajevima upućivanja stranaka u parnicu, pravna priroda suparničarstva ovisi o pravnoj prirodi postupka pokretnog po rješenju ostavinskog suda. Nužno i jedinstveno suparničarstvo se pojavljuje u nasljednopravnim sporovima pokrenutim po rješenju ostavinskog suda, ali također i u drugim nasljednopravnim sporovima. Stoga će u nastavku teksta biti riječi o institutu suparničarstva, kako u postupcima pokrenutim po rješenju ostavinskog suda, tako i o nekim od ostalih nasljednopravnih postupaka.

### **3.3.3. Suparničarstvo u postupku radi poništenja i pravne valjanosti oporuke<sup>117</sup>**

U slučajevima postojanja spora o činjenicama o kojima ovisi neko pravo nasljednika, kao što je pitanje valjanosti ili sadržaja oporuke, u skladu s odredbom članka 225. stavka 1. ZN, sud prekida ostavinski postupak i upućuje u parnicu onu stranku čije je pravo smatra manje vjerojatnim<sup>118</sup>. Dakle, prosudba suda o tome kojeg

---

<sup>115</sup> Članak 222. stavak 4. ZN.

<sup>116</sup> Članak 224. stavak 1. i 2. ZN.

<sup>117</sup> Poništenje oporuke zbog mana volje oporučitelja (članak 27. ZN) i nevaljanost oporuke zbog nedostatka oblika (članak 29. ZN).

<sup>118</sup> U sudskoj su praksi u pogledu stranke čije je pravo manje vjerojatno, izražena ova pravna stajališta:

je od nasljednika potrebno uputiti na parnicu daje se u stupnju vjerojatnosti, a ne izvjesnosti.<sup>119</sup>

To će najčešće biti zakonski nasljednik, iako je moguće da će u pojedinim slučajevima, s obzirom na okolnosti, manje vjerojatnim biti ocijenjene tvrdnje oporučnog nasljednika, pa će njega u tom slučaju biti potrebno uputiti na parnicu.

U parnicama radi poništenja oporuke i utvrđenja pravne valjanosti oporuke, suparničarstvo može biti aktivno i pasivno. Kada veći broj zakonskih nasljednika zahtijeva poništenje oporuke ili utvrđenja pravne valjanosti oporuke, radi se aktivnom suparničarstvu, dok se o pasivnom suparničarstvu radi kada se zahtjev za poništenje oporuke ili utvrđenje pravne valjanosti oporuke ističe prema više oporučnih nasljednika. U slučaju spomenutog aktivnog suparničarstva, radi se o jedinstvenom suparničarstvu koje nije nužno jer nije neophodno da u ovu procesnu zajednicu uđu sve osobe koje bi inače mogle biti jedinstveni suparničari, ali oni koji su u njoj smatraju se kao jedna parnična stranka.

Prema mišljenju nekih autora, tužbu radi poništenja i pravne (ne)valjanosti oporuke ne moraju podnijeti svi zakonski nasljednici jer ukoliko, na primjer, nasljednik pristaje na nevaljanu oporuku, ili mu nije stalo do nasljedstva, ili se ne želi upuštati u sudski postupak, tada on ne može biti prisiljen na podnošenje tužbe protiv oporučnog nasljednika. S druge strane, kad jedan nasljednik ne podnese tužbu, zbog toga se ne može oduzeti mogućnost i pravo na tužbu ostalim sunasljednicima<sup>120</sup>.

Čak štoviše, ovakvo je tumačenje usmjereno i prema zabrani zlouporabe prava jer kad bi se prihvatilo da tužbu iz članka 27. i 29. ZN moraju podnijeti svi zakonski nasljednici, tada bi jedan od njih koji to ne želi, onemogućio sve ostale zakonske nasljednike da podnošenjem tužbe ostvare svoja zakonska prava. Stoga je prihvatljivo stajalište prema kojem u slučaju kada postoji više zakonskih nasljednika, tužbu iz članka 27. i 29. ZN protiv oporučnog nasljednika može podnijeti i jedan zakonski nasljednik.

To, dakle, znači da se svi zakonski nasljednici ne moraju pojaviti kao tužitelji, ali ako oni podnesu tužbu protiv oporučnog nasljednika, smatraju se jednom parničnom strankom (jedinstveni suparničari), pa se u odnosu na svih njih postupak može riješiti samo na jednak način.

- 
- 1) „U slučaju spora o pravnoj valjanosti usmene oporuke – postojanja izvanrednih okolnosti zbog kojih oporučitelj nije bio u stanju oporučiti ni u jednom drugom valjanom obliku – ostavinski sud će na parnicu uputiti nasljednika koji svoje nasljedno pravo temelji na toj oporuci, jer je njegovo pravo manje vjerojatno od prava zakonskih nasljednika“ - Županijski sud u Bjelovaru, Gž-350/12-2 od 1.3.2013., odluka objavljena u Kontrec i dr., op.cit. bilj. 107, str.271-272.
  - 2) „Pravo zakonske nasljednice koja traži nužni dio iz ostavine vjerojatnije je od prava oporučne nasljednice koja je to pravo osporila i u tom se slučaju na parnicu upućuje oporučna nasljednica,“ – Županijski sud u Koprivnici, Gž-666/07-2 od 25.4.2007., odluka objavljena u Kontrec i dr., op.cit. bilj.21, str. 274.
  - 3) „Manje je vjerojatno pravo koje ima osnovu u zakonu od onoga koje se temelji na formalnopravno valjanoj usmenoj oporuci“ – Županijski sud u Zagrebu, Gž-3605/04 od 25.11.2004., odluka objavljena u Kontrec i dr., op.cit., bilj. 107, str. 276.
  - 4) "Pravo onoga koji se poziva na besteretno raspolaganje za života bez predočenja formalno valjanog ugovora o darovanju, manje je vjerojatno od zakonskog prava na nasljeđivanje ostavitelja." – Županijski sud u Splitu, Gžo-139/13 od 16.6.2014., izvorno

<sup>119</sup> Tako i Županijski sud u Varaždinu, Gž-597/08-2 od 26.3.2008. odluka objavljena u Kontrec i dr., op.cit. bilj.21, str.273.-274.

<sup>120</sup> Ovakvom stajalištu priklanja se i: Ivošević, Zoran, Suparničarstvo, Pravno ekonomski centar, Beograd, 1979. str. 178.

S druge strane, u slučajevima pasivnog suparničarstva, više je dvojbi. Prema stajalištima određenih autora, u slučaju pasivnog suparničarstva oporučni nasljednici, ako se oporuka pobija u cijelosti, imaju položaj nužnih i jedinstvenih suparničara koji će biti pasivno legitimirani samo ako se tužba podnese protiv svih<sup>121</sup>, ali pravna doktrina poznaje i drugačija stajališta prema kojima oporučni nasljednici kao tuženi nisu nužni, već samo jedinstveni suparničari. Neki teoretičari navode da u slučajevima kada se utvrđuje nevaljanost oporuke u cjelini, da bi bilo logično očekivati da se tužba podnese protiv svih oporučnih nasljednika, odnosno uopće protiv osoba kojima iz oporuke pripada neka imovinska korist. Usprkos tome, u ovim se slučajevima ne radi o nužnom, već samo o jedinstvenom suparničarstvu.

Tako se spor o valjanosti oporuke može riješiti samo na jednak način prema svim oporučnim nasljednicima protiv kojih je tužba podnesena. Ukoliko se, međutim, nevaljanost oporuke ne odnosi na cijelu oporuku, nego samo na njezin dio, onda se tužba treba podnijeti samo protiv onog oporučnog nasljednika na kojeg se odnosi nevaljana odredba<sup>122</sup>. I u sudskoj je praksi izraženo stajalište da oporučni nasljednici kao tuženi u parnici radi poništenja oporuke ne moraju biti nužni suparničari (ukoliko se oporuka poništava djelomično). Vrhovni sud RH u odluci Rev-740/09 od 14. siječnja 2010. navodi kako u parnici radi poništenja oporuke kao tuženici ne trebaju biti obuhvaćeni svi oporučni nasljednici jer se oporuka može i djelomično poništiti, a da bi se moglo zaključiti da tužitelj ne pobija oporuku u odnosu na sve oporučne nasljednike.

Ali ako tužitelj pobija oporuku u cijelosti, tužbeni zahtjev se može prihvatiti i djelomično, ukoliko se utvrdi postojanje razloga za poništenje predmetne oporuke u odnosu na neke oporučne nasljednike. I u odluci Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Rev-1287/93 od 7. rujna 1994. izraženo je stajalište da oporučni nasljednici kao tuženici imaju svojstvo jedinstvenih suparničara u parnici radi utvrđenja ništavosti oporuke<sup>123</sup>. Takvo je stajalište izraženo i presudi Općinskog suda u Splitu broj Pst-37/1215. veljače 2013.<sup>124</sup>

### **3.3.4. Postupci po tužbama radi utvrđenja sastava ostavine**

U slučaju postupka po zahtjevu da imovina koja se vodi na pojedine nasljednike ulazi u ostavinu, tužitelji su jedinstveni suparničari, ali ne i nužni, dok su tuženici obični materijalni suparničari.<sup>125</sup>

---

<sup>121</sup> Ibid.

<sup>122</sup> Kreč, Milan; Pavić, Đuro, Komentar Zakona o nasljeđivanju (sa sudskom praksom), Narodne novine, Zagreb, 1964., str. 197. i 231.

<sup>123</sup> Ova je odluka objavljena u: Grbin, Ivo, Zakon o parničnom postupku sa sudskom praksom, Zakon o parničnom postupku sa sudskom praksom, bilješkama, napomenama, priložima i abecednim kazalom pojmova, Organizator, Zagreb, 2012, str. 262.

<sup>124</sup> Izvorno; Postupak se vodio radi utvrđenja da je ostavitelj oporukom raspolagao u korist tužitelja, a ne svih oporučnih nasljednika..

<sup>125</sup> Ovakvo pravno stajalište zastupa i Ivošević, op.cit. (bilj. 34), str. 179.

U rješenju Županijskog suda u Splitu broj Gžo-263/14-2 od 12. ožujka 2015. izraženo je stajalište: U sporu o tome ulazi li određena stvar (odnosno, pravilnije, pravo vlasništva na određene stvari) u ostavinu, nasljednici su nužni suparničari jer se spor može riješiti samo na jednak način za sve nasljednike. Opseg ostavine ne može biti različit za pojedine nasljednike. Odsutnost nekog od sunasljednika u parnici radi utvrđenja sastava ostavine predstavlja nedostatak procesnopravne legitimacije za vođenje parnice, zbog čega bi takvu tužbu trebalo odbaciti.<sup>126</sup>

### **3.3.5. Postupci o činjenicama o kojima ovisi pravo ostaviteljevog potomka na izdvajanje imovine iz ostavine**

Izdvajanje doprinosa ostaviteljevoj imovini ustanovljeno je u korist potomka koji je s ostaviteljem živio u zajednici i svojim je radom i davanjima doprinio da se njegova imovina poveća. Ako ostavinski sud prekine postupak i uputi nasljednike na pokretanje parnice, tada tužitelji ističu zahtjev da se iz ostavinske imovine oporučitelja izdvaja točno određena imovina u korist određenog tužitelja. U tom su slučaju tužitelji potomci ostavitelja koji ispunjavaju pretpostavke iz članka 75. ZN, dok su tuženi ostali sunasljednici. U tom je slučaju aktivno suparničarstvo materijalno i obično, a pasivno nužno.

Izdvajanje imovine iz ostavine u korist potomaka koji su privređivali s ostaviteljem ima posljedice prema svim nasljednicima, kako onima koji se na to pravo ne pozivaju, a nasljeđuju ostaviteljevu imovinu, tako i onima koji se na to pravo pozivaju. Izdvojeni dio ne spada u ostavinu, pa se u ovoj parnici odlučuje o opsegu ostavine, a on ne može biti različit za pojedine sunasljednike. Tužbeni zahtjevi svih tužitelja su samostalni, ali o svakom od tih zahtjeva mora biti odlučeno na jednak način prema svim tuženicima.<sup>127</sup>

### **3.3.6. Postupci o činjenicama o kojima ovisi pravo da se iz ostavine izdvoje kućanski predmeti<sup>128</sup>**

Za razliku od izdvajanja imovine iz ostavine koje pripada samo ostaviteljevu potomku, pravo na izdvajanje kućanskih predmeta pripada i nadživjelom bračnom drugu, ostaviteljevim potomcima i nadživjelom izvanbračnom drugu, pod pretpostavkom da su s ostaviteljem živjeli u zajedničkom domaćinstvu.

---

<sup>126</sup> O mogućim procesnopravnim posljedicama u slučaju da tužbom nisu obuhvaćeni svi subjekti nužnog suparničarstva detaljnije: Triva, Siniša; Dika, Mihajlo, Građansko parnično procesno pravo, str. 441, 445.-446.; Dika, Mihajlo, Građansko parnično pravo, Parnične radnje, Narodne novine, 2008., str. 360.

<sup>127</sup> U sudskoj praksi u vezi s pitanjem izdvajanja iz ostavine, izražena su slijedeća pravna stajališta:

- 1) "Kada tužiteljica nije živjela u zajednici s ostaviteljem, nema pravo tražiti izdvajanje iz ostavine određenog dijela za koji smatra da odgovara njezinu doprinosu povećanju ostaviteljeve imovine" – Županijski sud u Varaždinu, Gž-330/08 od 20.8.2008., odluka objavljena u Kontrec i dr., op.cit. bilj. 107, str. 108.-109.
- 2) "Samo ostaviteljev potomak ima pravo tražiti izdvajanje određenog dijela ostavine u svoju korist, i to pod pretpostavkama da su ispunjeni zakonski uvjeti za izdvajanje" – Županijski sud u Varaždinu, Gž-337/03-2 od 26.3.2003., izbor odluka VSRH 2/2004.

<sup>128</sup> Članak 76. ZN.

Pravo je ovih osoba tražiti izdvajanje kućanskih predmeta koji služe za zadovoljavanje njihovih svakodnevnih potreba, kao što su pokućstvo, kućanski aparati, posteljina i slično, ali i ako su ti predmeti znatnije vrijednosti. Posljedica ovog izdavanja je da se tako izdvojeni predmeti kućanstva ne uzimaju u obzir pri izračunu nužnog dijela niti se uračunavaju nasljedniku u njegov nasljedni dio.

Ako su izdvajanje takvih predmeta tražili bračni drug i jedan potomak i tome je udovoljeno, te predmete stječu u suvlasništvo na jednake dijelove.

Kada ove osobe podnose tužbu radi izdvajanja kućanskih predmeta iz ostavine, tada u pogledu aktivnog i pasivnog suparničarstva vrijede ista pravila kao i kod sporova o činjenicama o kojima ovisi pravo ostaviteljevog potomka na izdvajanje imovine iz ostavine, a to znači da je aktivno suparničarstvo materijalno i obično, a pasivno nužno.

### **3.3.7. Postupci radi opravdanosti isključenja nužnih nasljednika iz nasljedstva i utvrđenja nedostojnosti za nasljeđivanje**

Isključenje iz nasljedstva predstavlja oduzimanje oporukom nužnim nasljednicima prava na nužni dio iz zakonom predviđenih razloga<sup>129</sup>. U slučaju spora o opravdanosti isključenja ostavinski će sud prekinuti ostavinski postupak i uputiti stranku na pokretanje parnice prema odredbi članka 222. stavka 2. točka 3. ZN. Iznimno u ovom slučaju položaj tužitelja ne pripada stranci (nasljedniku) čije pravo sud smatra manje vjerojatnim, nego uvijek nasljedniku koji se na to isključenje poziva<sup>130</sup>. Na parnicu će se uputiti oporučni i zakonski nasljednik koji bi dobio onaj dio ostavine koji bi inače pripao isključenom nasljedniku kad ne bi bilo isključenja. Isključenje od nasljedstva nužnih nasljednika razlikuje se od nedostojnosti za nasljeđivanje jer je isključenje predviđeno samo za nužne nasljednike i na njega sud ne pazi po službenoj dužnosti, nego samo ako je razlog isključenja jasno naznačen u oporuci.<sup>131</sup>

Nedostojnost za nasljeđivanje označava vrstu relativne nesposobnosti za nasljeđivanje nekog nasljednika (*arg. ex. 125. ZN*). Osoba nedostojna za nasljeđivanje nesposobna je naslijediti određenu umrlu osobu zbog određenih okolnosti koje se tiču odnosa te osobe prema umrlom.

U sporovima radi isključenja i utvrđenja nedostojnosti za nasljeđivanje, u slučaju da postoji više tužitelja, oni su jedinstveni, ali ne i nužni suparničari, a na strani tuženika suparničarstvo je materijalno i obično. Neki autori ističu da se razlozi

---

<sup>129</sup> Razlozi, pretpostavke valjanosti isključenja i posljedice isključenja propisani su odredbama članaka 85. do 87. ZN.

<sup>130</sup> Ovakvo je pravno stajalište izraženo i u rješenju Županijskog suda u Splitu Gžo-287/13 od 15.1.2015., izvorno.

<sup>131</sup> "Sadržaj oporuke kojom ostavitelj ostavlja suprugu i drugoj djeci "po nešto", a tuženom sinu "ne ustupa ništa", nije protumačen kao izričito isključenje iz nasljedstva" – Županijski sud u Dubrovniku, GŽ-1517/2 od 29.5.2013., odluka objavljena u Kontrec i dr., op.cit. bilj. 107, str. 122.

za isključenje iz nasljedstva odnosno nedostojnosti za nasljeđivanje ocjenjuju prema svakom od tuženika posebno, ali ako je više tužitelja oni djeluju prema svima jednako<sup>132</sup>.

### **3.3.8. Sporovi o pravu na zapis ili o drugom pravu iz ostavine**

Oporučitelj može oporukom ostaviti jedan ili više zapisa (legata) kojima ovlašćuje neku osobu (nasljednika, legatara) da od nasljednika ili druge osobe u čiju je korist oporučno raspolagao zahtijeva neko davanje, činjenje, trpljenje ili propuštanje njemu ili nekoj drugoj osobi. U sporu o pravu na legat ili o drugom pravu iz ostavine kao tuženici se moraju javiti svi nasljednici koji nisu podnijeli tužbu iz čega slijedi da su u ovim sporovima tuženici nužni suparničari. Tužitelji su obični materijalni suparničari, ali ako netko od tužitelja povuče tužbu, tada preostali tužitelji moraju njega tužiti jer u protivnom pasivna legitimacija tuženika ne bi bila potpuna<sup>133</sup>.

### **3.3.9. Sporovi o uračunavanju dara i zapisa u nasljedni dio**

Pravni institut uračunavanja darova i zapisa predstavlja zakonsku mjeru kojom se u granicama mogućnosti, ali ne vrijeđajući pravo na nužni dio, osigurava izjednačavanje zakonskih nasljednika istog nasljednog reda, a vrši se na zahtjev sunasljednika, a ne po službenoj dužnosti.

U sporu oko uračunavanja darova ili zapisa u nasljedni dio, nasljednici koji to uračunavanje traže, imaju položaj jedinstvenih suparničara, ali ne i nužnih, dok su nasljednici prema kojima se uračunavanje traži tj. tuženici obični materijalni suparničari. Zato se osnovanost odnosno neosnovanost zahtjeva jednako odnosi prema svim aktivnim suparničarima, dok se prema pasivnim suparničarima može odnositi i različito. U slučaju da je ostavitelj učinio dar, odnosno ostavio zapis većem broju nasljednika, to još ne znači da će oni biti uračunati u nasljedni dio svakog od njih, ali pretpostavke o kojima to uračunavanje ovisi djeluju na isti način prema nasljednicima koji po tim osnovama nisu dobili ništa.

## **3.4. Pojedinačni slučajevi suparničarstva u nasljednopravnim sporovima**

### **3.4.1. Suparničarstvo povodom poništenja nasljedničke izjave**

Nasljednička izjava je izričito, jednostrano, strogo formalno i neopozivo očitovanje volje neke osobe (sudionika ostavinske rasprave) o tome želi li da joj zbog smrti nekoga ostavitelja pripada nasljedno pravo odnosno neko drugo pravo nasljednopravne naravi koje za njega nastaje zbog ostaviteljeve smrti (pozitivna nasljednička izjava), ili to ne želi (negativna nasljednička izjava). Nasljednik se može odreći nasljedstva javno ovjerovljenom izjavom ili izjavom danom na zapisnik kod suda do donošenja prvostupanjske odluke.

---

<sup>132</sup> Ivošević, op.cit. (bilj. 120.), str. 179.

<sup>133</sup> Tako i Ivošević, op. cit. (bilj. 120), str. 179.



Nitko nije dužan dati nasljedničku izjavu, ni pozitivnu, a ni negativnu. Ali kada je nasljednička izjava jednom valjana dana, ona veže nasljednika i on na tu izjavu više ne može utjecati, naknadno je opozvati ili na bilo koji način izmijeniti.<sup>134</sup> Jedina mogućnost koju nasljednik koji se odrekao nasljedstva ima, jest pobijati izjavu o odricanju od nasljedstva po općim pravilima o pobijanju pravnih poslova zbog mana volje (prijetnje, zablude, nesporednosti ili prijevara).<sup>135</sup>

U slučaju podnošenja tužbe radi poništenja nasljedničke izjave zbog mana volje pasivno su legitimirani svi ostali nasljednici i oni imaju pravni položaj nužnih i jedinstvenih suparničara te se smatraju kao jedna parnična stranka. To stoga što nasljednička izjava proizvodi pravne učinke na sve nasljednike, pa zbog prirode pravnog odnosa među nasljednicima i presuda donesena u postupku radi pobijanja nasljedničke izjave djeluje na sve nasljednike.

### 3.4.2. Suparničarstvo povodom nasljedničke zajednice

Nasljednička zajednica<sup>136</sup> u domaćem je pravnom sustavu jedan od četiri oblika zajedničkog vlasništva<sup>137</sup>.

Prema stajalištima nekih autora, postojanje nasljedničke zajednice i nemogućnost samostalnog raspolaganja pojedinim objektima i udjelima na ovoj imovini od strane pojedinog nasljednika, nužno dovode do toga da nasljednici do diobe zajednički upravljaju i raspolazu nasljedničkom zajednicom.<sup>138</sup> Ovu zajednicu kao cjelinu prema trećim osobama predstavljaju i njome upravljaju svi nasljednici zajednički, bez obzira na veličinu i vrijednost njihovih nasljednih dijelova<sup>139</sup>.

Zato nasljednici u sporovima s trećim osobama o pravima i obvezama iz nasljedničke zajednice imaju položaj nužnih suparničara jer su oni u pogledu

---

<sup>134</sup> "Nasljednička izjava ne može se opozvati ni davanjem nove izjave" – Županijski sud u Zagrebu, GŽ-8157/09-2 od 8.12.2009., Izbor odluka VSRH 2/2009.

<sup>135</sup> O manama volje detaljnije uz odredbe članka 279.-285., Crnić, Ivica, Zakona o obveznim odnosima, Napomene, komentari, sudska praksa i abecedno kazalo pojmova, Narodne novine, Zagreb, 2010., str. 432.- 449.

<sup>136</sup> Institut nasljedničke zajednice uređen je odredbom članka 141. ZN

<sup>137</sup> Oblici zajedničkog vlasništva su: zajednička prčuva etažnih vlasnika, zajednička imovina ortaka (imovina ortaštva), zajednička imovina osnivača preddruštva i nasljednička zajednica. Detaljnije: Gavella, Nikola; Josipović, tatjana; Gliha, Igor; Belaj, Vlado; Stipković, Zlatan, Stvarno pravo, svezak 1, "Narodne novine" Zagreb 2007., str. 724. i 725.

<sup>138</sup> "Dok se ne provede ostavinski postupak, sunasljednici su u nasljedničkoj zajednici koja prestaje raspodjelom ostavinske imovine na nasljednike rješenjem o nasljeđivanju. Do tada nasljednici nemaju suvlasničkih dijelova na pojedinoj stvari, pa nije moguće ni razvrgnuće suvlasničke zajednice". – Županijski sud u Dubrovniku, GŽ-4/07 od 24.7.2008., odluka objavljena u Kontrec i dr., op.cit. (bilj. 107), str. 184.-185.

"Kako ostavinski postupak iz njihove prednice nije okončan, to se stranke nalaze u nasljedničkoj zajednici, pa im kao takvima pripada pravo na suposjed ostavinske imovine, što konkretno znači da tužitelji nisu ovlašteni isključiti tuženika iz suposjeda predmetne nekretnine, a niti e tuženik to ovlašten učinit tužiteljima" – Županijski sud u Splitu, Gžst-301/10 od 17.1.2013., izvorno

<sup>139</sup> Kreč/Pavić op. cit. (bilj. 122), str. 514. i 515.

ostavine koja je na njih prešla po samom Zakonu u jedinstvenoj i nedjeljivoj pravnoj zajednici.

Iznimku predstavlja slučaj u kojem je određen skrbnik ostavine koji je ovlašten u ime nasljednika tužiti i biti tužen<sup>140</sup>.

### 3.4.3. Suparničarstvo po tužbi novog nasljednika

Prema odredbi članka 236. ZN svoje pravo samo u parnici može ostvariti osoba koju ne veže pravomoćno rješenje o nasljeđivanju ili zapisu, a koja smatra da ima pravo kao nasljednik ili zapisovnik.

Dva su aspekta djelovanja pravomoćnosti – procesni i materijalnopравни. Procesni se izražava kroz pravilo *ne bis in idem* tj. da se o onom što je *res iudicata* (o onom što je pravomoćno odlučeno) ne može ponovno raspravljati.<sup>141</sup> Materijalnopравни aspekt se izražava kroz pravilo *res iudicata pro veritate habetur* prema kojem se smatra istinitim sve ono što je sud utvrdio svojim pravomoćnim rješenjem. Pritom pravomoćnost rješenja djeluje unutar granica: a) subjektivnih – jedino na stranke u postupku koji je rezultirao tim pravomoćnim rješenjem i b) objektivnih – jedino u pogledu onoga o čemu se s tim strankama vodio postupak koji je pravomoćno okončan.<sup>142</sup>

Novi nasljednik kao osoba koju ne veže pravomoćno rješenje o nasljeđivanju ili zapisu podnosi tužbu protiv svih osoba koje su pravomoćnim rješenjem o nasljeđivanju utvrđeni nasljednicima jer se pravo na nasljeđivanje može ostvariti ili prema svima ili prema nikome. Upravo zbog toga tuženici su nužni suparničari, a ako se više osoba pojavljuje u ulogama tužitelja, tada je njihovo suparničarstvo materijalno i obično.<sup>143</sup>

U ovom smislu izjasnila se i dosadašnja sudska praksa, primjerice, Okružni sud u Slavonskoj Požegi u rješenju Gž-616/72 od 16. studenoga 1972.<sup>144</sup>

---

<sup>140</sup> Detaljnije u: Gavella, Belaj, op.cit.(bilj.95), Nasljedno pravo, "Narodne novine" Zagreb 2008., str. 246 i Kreč/Pavić op. cit. (bilj. 122), str. 433-436.

<sup>141</sup> U odnosu na pravo vlasništva nekretnine koja je ušla u ostavinu, tužiteljica ne može više tražiti drukčije utvrđenje jer joj nije priznato pravo da svoje eventualne zahtjeve ostvaruje u parnici " – Županijski sud u Splitu, Gžst-272/12 od 18.4.2013., izvorno.

<sup>142</sup> Detaljnije: Gavella, Belaj, op.cit. (bilj. 95), str. 495.- 496.

<sup>143</sup> Tako i Ivošević, op.cit. (bilj. 120), str. 179.

<sup>144</sup> Odluka objavljena u Crnić, Jadranko; Končić, Ana-Marija, Zakon o nasljeđivanju s komentarom, sudska praksom, priložima, primjerima i abecednim kazalom, Organizator, Zagreb, 2005., str. 419.- 421.

## 4. MODUL C:

### 4.1. Troškovi postupka u slučajevima suparničarstva

Prema odredbi članka 37. ZPP, ako jedna tužba protiv istog tuženika obuhvaća više zahtjeva koji se temelje na istoj činjeničnoj i pravnoj osnovi, vrijednost predmeta spora se određuje prema zbroju vrijednosti svih zahtjeva. Ako zahtjevi u tužbi proizlaze iz raznih osnova, ili pojedine zahtjeve ističu različiti tužitelji ili su pojedini zahtjevi istaknuti protiv različitih tuženika, vrijednost predmeta spora se određuje prema vrijednosti svakoga pojedinog zahtjeva.

Članak 161. ZPP propisuje da suparničari podmiruju troškove na jednake dijelove. Ako postoji znatna razlika u pogledu njihova udjela u predmetu spora, sud će prema razmjeru tog udjela odrediti koliki će dio troškova nadoknaditi svaki od suparničara. Suparničari koji su solidarno odgovorni u glavnoj stvari odgovaraju solidarno i za troškove dosuđene protivnoj strani. Za troškove uzrokovane posebnim parničnim radnjama pojedinih suparničara ostali suparničari ne odgovaraju.

Stoga smatramo da, ukoliko jedan od suparničara izostane sa pripremnog ročišta ali ne dođe do donošenja presude zbog izostanka jer drugi osporava zahtjev i time prouzroči dugotrajni postupak i troškove, prvi neće snositi te troškove; ukoliko samo jedan od suparničara podnese žalbu, samo on će snositi troškove drugostupanjskog postupka.

Oni koji su odmah priznali tužbeni zahtjev neće snositi troškove prouzročene izvođenjem dokaza na prijedlog onog suparničara koji se upustio u raspravljanje. U tom slučaju, za slučaj prihvaćanja tužbenog zahtjeva i obvezivanja suparničara na naknadu parničnog troška, sud bi oba trebao solidarno obvezati na naknadu do trenutka priznanja a u preostalom dijelu samo drugog suparničara zbog čijih je prijedloga i vođen duži postupak.

Članak 164. stavak 5. ZPP propisuje pak, da u odluci kojom se postupak završava za nekog suparničara, sud će odlučiti i o zahtjevu za naknadu troškova stranaka između kojih se tom odlukom postupak pred tim sudom završava. Mutandis mutandi, vrijedi i za tužitelja za slučaj da tužbeni zahtjev bude odbijen. To je sukladno i odredbi članka 154. stavak 1. i 2. ZPP.<sup>145</sup>

Do zbrajanja zahtjeva dolazi samo ako su svaki od zahtjeva samostalni. Kada se radi o solidarnim dužnicima nema mjesta zbrajanju tužbenih zahtjeva već se radi o jednom zahtjevu.

---

<sup>145</sup> Članak 154. stavak 1. i 2. ZPP: „Stranka koja u cijelosti izgubi parnicu dužna je protivnoj stranci i njezinu umješaću nadoknaditi troškove. Ako stranka djelomično uspije u parnici, sud može, s obzirom na postignuti uspjeh, odrediti da svaka stranka snosi svoje troškove ili da jedna stranka nadoknadi drugoj i umješaću razmjernan dio troškova.“

Ukoliko je obveza djeljiva, suparničari će na jednake dijelove naknaditi trošak parničnog postupka protivnoj strani.<sup>146</sup>

Ako postoji znatna razlika u pogledu udjela suparničara u predmetu spora, sud će prema razmjeru tog udjela odrediti koliki će dio troškova nadoknaditi svaki od suparničara.<sup>147</sup>

Međutim, nužni suparničari, glavni dužnik i jamac i sl. odgovaraju solidarno za obvezu nakande parničnog troška i kod njih nema mjesta primjeni odredbe članka 161. stavak 1. ZPP, već druga strana može sveukupni iznos troškova tražiti od bilo kojeg od njih a njihov međusobni odnos razriješiti će se u regresnoj parnici.

---

<sup>146</sup> Primjerice, visina suvlasničkih dijelova, visina naslijeđenog dijela.

<sup>147</sup> Primjerice, suodgovornost u šteti.

## 5. ZAKLJUČAK

Suparničarstvo karakterizira množina subjekata, nositelja prava i obveza, a ono će biti dopušteno uvijek kada je svrsishodno vođenje zajedničke rasprave i donošenje zajedničke odluke. Na zasnivanje suparničarstva i njegovu vrstu vodeće i opredjeljujuće utječe materijalno pravo. Opće uvjete po kojima nositelji prava i obveza mogu biti suparničari primarno regulira opći propis matičnog područja procesnog prava tj. ZPP, dok neke posebne uvjete određuje ili ZPP ili drugi zakoni.

S obzirom na propisane uvjete za zasnivanje suparničarstva, ono može biti materijalno i formalno, a postoje i njegovi posebni oblici. Prema načinu zasnivanja, suparničarstvo može biti prvobitno ili naknadno. Obzirom na položaj suparničara, suparničarstvo se dijeli na obično i jedinstveno.

Jedinstveno suparničarstvo karakterizira načelo povoljnosti koje je mjerodavno za prosuđivanje međusobnog odnosa radnji jedinstvenih suparničara. Glede nužnih suparničara, u odnosu na njih, ne samo da se mora donijeti jedinstvena odluka, nego u parnici kao procesnopravnom odnosu moraju i sudjelovati svi sudionici materijalnopravnog odnosa te se oni smatraju jednom strankom u pogledu posljedica radnji koje poduzimaju.

U slučaju da tužbom nisu obuhvaćene sve osobe nužnog suparničarstva, sud je dužan pozvati tužitelja i poučiti ga da tužbom obuhvati i ostale suparničare.

Nužno i jedinstveno suparničarstvo se pojavljuje u nasljednopravnim sporovima pokretnim po rješenju ostavinskog suda, ali također i u drugim nasljednopravnim sporovima. Na vrstu suparničarstva i u ovim postupcima dominantno utječu norme mjerodavnog materijalnog prava.

## 6. IZVOD IZ PRAVNIH PROPISA

### ZAKON O PARNIČNOM POSTUPKU

„Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13 i 89/14

#### Članak 17.

Sud se može po službenoj dužnosti oglasiti stvarno nenadležnim najkasnije do upuštanja tuženika u raspravljanje o glavnoj stvari.

U povodu prigovora tuženika o stvarnoj nenadležnosti sud se može oglasiti stvarno nenadležnim samo ako je tuženik taj prigovor podnio najkasnije do upuštanja u raspravljanje o glavnoj stvari.

Protiv rješenja višeg suda prvog stupnja kojim se oglasio stvarno nadležnim te protiv rješenja kojim se taj sud oglasio stvarno nenadležnim i predmet ustupio nižem sudu prvog stupnja iste vrste nije dopuštena žalba.

Nakon upuštanja tuženika u raspravljanje o glavnoj stvari, sud jedne vrste može se po službenoj dužnosti ili u povodu prigovora tuženika oglasiti stvarno nenadležnim za predmete iz nadležnosti suda druge vrste samo kada je to zakonom izrijekom određeno.

#### Članak 34.b

Trgovački sudovi u parničnom postupku u prvom stupnju sude:

1. u sporovima između pravnih osoba, u sporovima između pravnih osoba i obrtnika, uključujući i trgovce pojedince; u sporovima između obrtnika uključujući i sporove između trgovaca pojedinaca, ako se radi o sporu u vezi s njihovom djelatnošću, osim ako nije riječ o sporovima u kojima prema ovom Zakonu uvijek sude općinski sudovi (članak 34. stavak 1.), odnosno ako nije riječ o sporovima za koje je zakonom utvrđena nadležnost nekoga drugog suda.

2. sporove u povodu osnivanja, rada i prestanka trgovačkoga društva kao i o raspolaganju članstvom i članskim pravima u trgovačkom društvu,

3. sporove između članova trgovačkoga društva međusobno te između članova društva i društva koji se tiču upravljanja društvom i vođenja poslova društva kao i prava i obveza članova društva koji proizlaze iz njihova položaja u društvu, sporove između predsjednika i članova uprave ili nadzornog odbora društva i društva ili njegovih članova koji nastanu u svezi s njihovim radom u društvu ili za društvo,

4. sporove o odgovornosti člana trgovačkog društva, člana uprave ili nadzornog odbora trgovačkog društva za obveze trgovačkog društva,

5. sporove u kojima je stranka osoba nad kojom je otvoren stečajni postupak bez obzira na svojstvo druge stranke te sve sporove u povodu stečaja, osim ako nije riječ o sporovima u kojima prema ovom Zakonu uvijek sudi općinski sud (članak 34. stavak 1.), odnosno ako nije riječ o sporovima za koje je zakonom utvrđena nadležnost nekog drugog suda. Sporovi koji su pokrenuti prije nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečaja dovršit će se pred sudovima pred kojima su pokrenuti.

6. u sporovima koji se odnose na brodove i plovidbu na moru i unutarnjim vodama te u sporovima na koje se primjenjuje plovidbeno pravo (plovidbeni sporovi),

7. u sporovima koji se odnose na zrakoplove i na sporove na koje se primjenjuje zračno plovidbeno pravo,

8. u sporovima koji se odnose na zaštitu i uporabu industrijskog vlasništva, autorskog prava i srodnih prava i drugih prava intelektualnog vlasništva, na zaštitu i uporabu izuma i tehničkih unaprjeđenja te tvrtke, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno,

9. u sporovima u povodu djela neloyalne tržišne utakmice, monopolističkih sporazuma i narušavanja ravnopravnosti na jedinstvenom tržištu Republike Hrvatske,

10. u sporovima između osoba iz točke 1. ovoga članka u kojima kao suparničari iz članka 196. stavka 1. točke 1. ovoga Zakona sudjeluju i druge fizičke ili pravne osobe.

#### Članak 50.

Ako je jednom tužbom tuženo više osoba (članak 196. stavak 1. točka 1. ZPP), a za njih ne postoji mjesna nadležnost istog suda, nadležan je sud koji je mjesno nadležan za jednog od tuženika; a ako među njima ima glavnih i sporednih obveznika, sud koji je mjesno nadležan za koga od glavnih obveznika.

### STRANKE I NJIHOVI ZAKONSKI ZASTUPNICI

#### Članak 77.

Stranka u postupku može biti svaka fizička i pravna osoba.

Posebnim propisima određuje se tko može biti stranka u postupku osim fizičkih i pravnih osoba.

Parnični sud može, iznimno, s pravnim učinkom u određenoj parnici, priznati svojstvo stranke i onim oblicima udruživanja koji nemaju stranačku sposobnost prema odredbama st. 1. i 2. ovog članka ako utvrdi da, s obzirom na predmet spora, u suštini udovoljavaju bitnim uvjetima za stjecanje stranačke sposobnosti, a osobito ako raspolažu imovinom na kojoj se može provesti ovrha.

Protiv rješenja iz stavka 3. ovog članka kojim se priznaje svojstvo stranke u parnici nije dopuštena posebna žalba.

#### Članak 83.

Kad sud utvrdi da osoba koja se pojavljuje kao stranka ne može biti stranka u postupku, a taj se nedostatak može otkloniti, pozvat će tužitelja da izvrši potrebne ispravke u tužbi ili će poduzeti druge mjere da bi se postupak mogao nastaviti s osobom koja može biti stranka u postupku.

Isto tako, kad sud utvrdi da stranka nema zakonskog zastupnika ili da zakonski zastupnik nema posebno ovlaštenje kad je ono potrebno, zatražit će da nadležni centar za socijalnu skrb postavi staratelja parnično nesposobnoj osobi odnosno pozvat će zakonskog zastupnika da pribavi posebno ovlaštenje ili će poduzeti druge mjere koje su potrebne da bi parnično nesposobna stranka bila pravilno zastupana.

Sud može odrediti stranci rok za otklanjanje nedostataka iz st. 1. i 2. ovog člana.

Dok se ne otklone ti nedostaci, mogu se u postupku poduzimati samo one radnje zbog čije bi odgode mogle nastati štetne posljedice za stranku.

Ako se navedeni nedostaci ne mogu otkloniti ili ako određeni rok bezuspješno protekne, sud će rješenjem ukinuti radnje provedene u postupku ako su

zahvaćene tim nedostacima i odbaciti tužbu ako su nedostaci takve prirode da sprečavaju daljnje vođenje parnice.

Protiv rješenja kojim se naređuju mjere za otklanjanje nedostataka nije dopuštena žalba.

#### Članak 109.

Ako podnesak nije razumljiv ili ne sadržava sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupiti, sud će podnositelju naložiti da podnesak ispravi odnosno dopuni u skladu s danom uputom i u tu svrhu mu vratiti podnesak radi ispravka ili dopune.

U slučaju iz stavka 1. ovoga članka, sud će odrediti rok od osam dana za ponovno podnošenje podneska.

Ako podnesak vezan za rok bude ispravljen odnosno dopunjen i predan sudu u roku određenom za dopunu ili ispravak, smatrat će se da je podnesen suđu onog dana kad je prvi put bio podnesen.

Smatrat će se da je podnesak povučen ako ne bude vraćen suđu u određenom roku i ispravljen u skladu s dobivenom uputom suda, a ako bude vraćen bez ispravka odnosno dopune, odbacit će se.

Ako podnesci ili prilozi nisu podneseni u dovoljnom broju primjeraka, sud će odrediti da se oni prepisu na trošak stranke, uz odgovarajuću primjenu propisa o sudskim pristojbama.

#### Članak 147.

Ako više osoba zajednički tuže, a nemaju zajedničkoga zakonskog zastupnika odnosno punomoćnika, sud ih može pozvati da u određenom roku imenuju zajedničkog punomoćnika za primanje pismena. Istovremeno sud će obavijestiti tužitelje koga će od njih smatrati zajedničkim punomoćnikom za primanje pismena ako oni sami ne imenuju takva punomoćnika.

Odredbe stavka 1. ovog članka primjenjivat će se i kad je više osoba tuženo kao jedinstveni suparničari.

#### Članak 161.

Suparničari podmiruju troškove na jednake dijelove.

Ako postoji znatna razlika u pogledu njihova udjela u predmetu spora, sud će prema razmjeru tog udjela odrediti koliki će dio troškova nadoknaditi svaki od suparničara.

Suparničari koji su solidarno odgovorni u glavnoj stvari odgovaraju solidarno i za troškove dosuđene protivnoj strani.

Za troškove uzrokovane posebnim parničnim radnjama pojedinih suparničara ostali suparničari ne odgovaraju.

### SUPARNIČARI

#### Članak 196.

Više osoba mogu jednom tužbom tužiti odnosno biti tužene (suparničari):

1) ako su u pogledu predmeta spora u pravnoj zajednici ili ako njihova prava odnosno obveze proistječu iz iste činjenične i pravne osnove;



2) ako su predmet spora zahtjevi odnosno obveze iste vrste koji se temelje na bitno istovrsnoj činjeničnoj i pravnoj osnovi te ako postoji stvarna i mjesna nadležnost istog suda za svaki zahtjev i za svakog tuženika;

3) ako je to drugim zakonom određeno.

Do zaključenja glavne rasprave može, uz uvjete iz stavka 1. ovog člana, uz tužitelja pristupiti novi tužitelj ili tužba može biti proširena na novog tuženika s njegovim pristankom.

Nakon što se tuženik upustio u raspravljanje o glavnoj stvari, bez njegova pristanka ne može uz tužitelja pristupiti novi tužitelj.

Osoba koja pristupa tužbi odnosno na koju se tužba proširuje mora primiti parnicu u onom stanju u kojem se ona nalazi kad ona u nju stupa.

#### Članak 197.

Tužitelj može tužbom obuhvatiti dva ili više tuženika i tako što će tražiti da tužbeni zahtjev bude prihvaćen prema slijedećem tuženiku u slučaju da bude pravomoćno odbijen prema onome koji je u tužbi naveden prije njega.

Na način predviđen u stavku 1. ovog članka može tužitelj tužbom obuhvatiti dva ili više tuženika samo ako prema svakom od njih ističe isti zahtjev ili ako prema pojedinim od njih ističe različite zahtjeve koji su u međusobnoj vezi te ako je isti sud stvarno i mjesno nadležan za svaki od zahtjeva.

#### Članak 198.

Osoba koja u cijelosti ili djelomično traži stvar ili pravo o kojem između drugih osoba već teče parnica može pred sudom pred kojim ta parnica teče tužiti obje stranke jednom tužbom, sve dok se postupak pravomoćno ne završi.

#### Članak 199.

Glavni dužnik i jamac mogu biti zajednički tuženi ako to nije u protivnosti sa sadržajem ugovora o jamstvo.

#### Članak 200.

Svaki je suparničar u parnici samostalna stranka i njegove radnje ili propuštanja niti koriste niti štete drugim suparničarima.

#### Članak 201.

Ako se prema zakonu ili zbog prirode pravnog odnosa spor može riješiti samo na jednak način prema svim suparničarima (jedinostveni suparničari), smatraju se oni kao jedna parnična stranka, tako da se u slučaju ako pojedini suparničari propuste koju parničnu radnju učinak parničnih radnji što su ih poduzeli drugi suparničari proteže i na one koji te radnje nisu poduzeli.

#### Članak 202.

Ako rokovi za izvršenje određene parnične radnje za pojedine jedinstvene suparničare ističu u razno vrijeme, tu parničnu radnju može svaki suparničar poduzeti sve dok ma i za jednog od njih još teče rok za poduzimanje te radnje.

#### Članak 203.

Svaki suparničar ima pravo podnositi prijedloge koji se tiču tijek a parnice.

#### Članak 209.

Ako pravni učinak presude treba da se odnosi i na umješača, on ima položaj jedinstvenog suparničara (Članak 201).

Umješač s položajem jedinstvenog suparničara može podnijeti izvanredni pravni lijek i u parnici u kojoj do nastupanja pravomoćnosti odluke o tužbenom zahtjevu nije sudjelovao kao umješač.

#### Djelomična presuda

#### Članak 329.

Ako su na temelju raspravljanja sazreli za konačnu odluku samo neki od više tužbenih zahtjeva, ili ako je samo dio jednog zahtjeva sazrio za konačnu odluku, sud može u vezi sa sazrelim zahtjevima, odnosno dijelom zahtjeva zaključiti raspravu i donijeti presudu (djelomična presuda). Pri ocjeni hoće li donijeti djelomičnu presudu sud će osobito uzeti u obzir veličinu zahtjeva ili dijela zahtjeva koji je sazrio za odluku.

Sud je dužan bez odgode donijeti djelomičnu presudu ako su, na temelju priznanja ili odricanja od više istaknutih zahtjeva samo neki sazreli za konačnu odluku, ili ako je samo dio jednog zahtjeva sazrio za takvu odluku.

U slučaju iz članka 200. ovoga Zakona sud je dužan donijeti djelomičnu presudu ako je tužbeni zahtjev koji se tiče više suparničara sazrio za konačnu odluku na temelju priznanja ili odricanja samo prema kojem od suparničara, ili ako je neki od više tužbenih zahtjeva koji se tiču različitih suparničara sazrio na temelju priznanja ili odricanja za konačnu odluku samo prema suparničaru kojeg se tiče.

Djelomičnu presudu sud može (stavak 1.), odnosno dužan je (stavak 2. i 3.) donijeti, u skladu s prethodnim odredbama ovoga članka i kad je podnesena protutužba, ako je za odluku sazrio zahtjev tužbe ili protutužbe.

U skladu s odredbama stavka 1. do 3. ovoga članka sud će postupiti i u slučaju spajanja dviju ili više parnica radi zajedničkog raspravljanja i odlučivanja.

Što se tiče pravnih lijekova i ovrhe, djelomična presuda smatra se samostalnom presudom.

U slučaju žalbe protiv djelomične presude sud će umnožiti spis i prijepis spisa sa žalbom i odgovorom na žalbu dostaviti drugostupanjskom sudu, a postupak glede zahtjeva ili dijela zahtjeva o kojemu nije odlučio nastaviti.

#### Članak 502.d

U postupku koji je pokrenut određenom tužbom iz članka 502.a stavka 1. ovoga Zakona mogu se kao umješači s položajem jedinstvenog suparničara (članak 209.) na strani tužitelja, ako se on s time suglasi, umiješati i drugi ovlašteni podnositelji

takve tužbe. U taj se postupak mogu umiješati kao umješači iz članka 206. ovoga Zakona i fizičke i pravne osobe radi zaštite čijih je kolektivnih interesa tužba iz članka 502.a stavka 1. ovoga Zakona podnesena.

## **ZAKON O NASLJEĐIVANJU**

„Narodne novine“ broj 48/03., 163/03., 35/05., 127/13. i 33/15

Poništenje oporuke zbog mana oporučiteljeve volje

### Članak 27.

(1) Oporuka će se na zahtjev poništiti ako je oporučitelj bio natjeran prijetnjom ili silom da je napravi ili se odlučio napraviti je zbog toga što je bio prevaren ili što se nalazio u zabludi.

(2) Prijetnja, sila ili prijevara razlog su za poništenje oporuke i kad potječu od treće osobe.

(3) Raspolaganja oporukom poništiti će se na zahtjev i ako je oporučitelj bio u zabludi o činjenicama koje su pobudile oporučitelja da učini ta raspolaganja.

(4) Ako su samo neke oporučne odredbe napravljene pod prijetnjom ili silom, zbog prijave, ili u zabludi, to ne povlači za sobom nevaljanost i ostalih odredaba ako one mogu opstati bez te odredbe.

Oblik oporuke kao pretpostavka valjanosti

### Članak 29.

(1) Valjana je ona oporuka koja je napravljena u obliku utvrđenom zakonom i uz pretpostavke predviđene zakonom.

(2) Svatko može u redovitim okolnostima oporučiti u bilo kojem od zakonom predviđenih oblika.

(3) Zbog nedostatka u obliku poništenje oporuke može zahtijevati nakon otvaranja nasljedstva samo osoba koja za to ima pravni interes, i to u roku od godinu dana od kada je saznala za oporuku, a najdulje za 10 godina od proglašenja oporuke. Rok od godinu dana ne može početi teći prije proglašenja oporuke.

### Članak 31.

Oporučitelj koji zna i može čitati i pisati može sastaviti oporuku tako što će za ispravu, bez obzira tko ju je sastavio, izjaviti pred dva istodobno nazočna svjedoka da je to njegova oporuka te je pred njima potpisati.

Svjedoci će se potpisati na samoj oporuci, a korisno je da se naznači njihovo svojstvo svjedoka, kao i druge okolnosti koje bi mogle koristiti njihovom lakšem pronalaženju.

### Članak 76.

(1) Nadživjelom bračnom drugu i ostaviteljevim potomcima koji su živjeli s ostavite-  
ljem u istom kućanstvu u času smrti, pripadaju kućanski predmeti koji služe za zadovoljava-  
nje njihovih svakodnevnih potreba, kao što su pokućstvo, kućanski aparati, posteljina i slično,  
ali ne ako su ti predmeti znatnije vrijednosti.

(2) Tako izdvojeni predmeti ne uzimaju se u račun pri izračunavanju nužnog dijela niti  
se uračunavaju nasljedniku u njegov nasljedni dio.

(3) Osobe iz stavka 1. ovoga članka stječu izdvojene predmete u suvlasništvo, na  
jednake dijelove.

#### Razlozi isključenja

##### Članak 85.

(1) Oporučitelj može isključiti iz nasljedstva nasljednika koji ima pravo na nužni dio:

1) ako se on povredom neke zakonske ili moralne obveze koja proizlazi iz njegova obite-  
ljskog odnosa s ostavite-  
ljem teže ogriješio prema ostavite-  
lju,

2) ako je namjerno počinio neko teže kazneno djelo prema njemu ili njegovu bračnom drugu,  
djetetu ili roditelju,

3) ako je počinio kazneno djelo protiv Republike Hrvatske ili vrijednosti zaštićenih  
međunarodnim pravom,

4) ako se odao neradu ili nepoštenu životu.

(2) Isključenje iz nasljedstva može biti potpuno ili djelomično.

#### Pretpostavke valjanosti isključenja

##### Članak 86.

(1) Oporučitelj koji želi isključiti nekog nasljednika mora to očitovati u oporuci na izričit  
način i navesti razlog za isključenje.

(2) Razlog za isključenje mora postojati u vrijeme oporučivanja.

(3) U slučaju spora o opravdanosti isključenja teret dokaza da je isključenje  
opravdano leži na onome koji se na isključenje poziva.

#### Posljedice isključenja

##### Članak 87.

Isključenjem nasljednik gubi nasljedno pravo u mjeri u kojoj je isključen, a  
prava ostalih osoba koje mogu naslijediti ostavite-  
lja određuju se kao da je isključen  
umro prije ostavite-  
lja.

##### Članak 141.

(1) Do utvrđenja koliki dijelovi nasljednog prava pripadaju pojedinim nasljednicima sunasljednici upravljaju i raspolažu svime što čini nasljedstvo po pravilima po kojima zajednički vlasnici upravljaju i raspolažu stvarima, osim onim što je povjereno na upravljanje izvršitelju oporuke ili skrbniku ostavine.

(2) Pošto bude utvrđeno koliki dijelovi nasljednog prava pripadaju pojedinim nasljednicima, do razvrgnuća sunasljednici upravljaju i raspolažu svime što je do tada bilo zajedničko po pravilima po kojima suvlasnici upravljaju i raspolažu stvarima, osim onim što je povjereno na upravljanje izvršitelju oporuke ili skrbniku ostavine

#### Članak 156.

Potpisi se moraju staviti na kraju oporuke

Ako se oporuka sastoji od više listova, svaki list mora potpisati oporučitelj ili, ako se on nije u stanju potpisati, osoba koja potpisuje u njegovo ime ili, ako je nema, ovlaštena osoba. Svaki list mora biti označen brojem.

#### Članak 175.

(1) Ostavinski postupak je izvanparnični postupak.

(2) Ako ovim Zakonom nije drukčije određeno, u ostavinskom postupku na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku.

#### Opća pravila postupanja

#### Članak 180.

(1) Tijekom cijeloga postupka sud će paziti da prava stranaka budu što prije utvrđena i osigurana.

(2) Sud je dužan osobito paziti da se zaštite i ostvare prava osoba koje se zbog malodobnosti, duševne bolesti ili drugih okolnosti nisu sposobne brinuti o svojim pravima i interesima.

(3) U ostavinskom postupku javnost je isključena.

#### Dokazi

#### Članak 181.

(1) Sud donosi odluku na temelju rezultata cjelokupne rasprave.

(2) Sud je ovlašten utvrđivati činjenice koje stranke u postupku nisu iznijele te izvesti i dokaze koje one nisu predložile, ako ocijeni da su te činjenice i ti dokazi važni za odlučivanje u skladu s ovim Zakonom.

(3) Odluka se može zasnivati i na dokazima koji nisu izvedeni pred sudom koji donosi odluku.

#### Odluke

#### Članak 184.

(1) Odluke se u postupku donose u obliku rješenja.

(2) Rješenja protiv kojih je dopušten prigovor, odnosno žalba i rješenja drugostupajnskog suda moraju biti obrazložena.

#### Troškovi postupka

##### Članak 191.

(1) Svaka stranka snosi troškove koje je imala tijekom ili u povodu postupka.

(2) Ako je bilo zajedničkih troškova, sud će odrediti u kojem će razmjeru stranke snositi te troškove.

(3) Na prijedlog jedne stranke sud može odlučiti da joj druga stranka nadoknadi troškove koje joj je prouzročila očito nesavjesnim postupkom.

##### Članak 210.

Ostavinski se postupak pokreće po službenoj dužnosti kad sud primi smrtovnicu ili izvadak iz matice umrlih, odnosno s njima izjednačenu ispravu.

Postupak kad nema imovine ili kad ima samo pokretne imovine

##### Članak 215.

(1) Ako prema podacima kojima sud raspolaže umrli nije ostavio ostavinu, ostavinski će sud rješenjem odlučiti da se ne provodi ostavinska rasprava.

(2) Isto će tako sud postupiti i u slučaju ako je ostavitelj ostavio samo pokretnine i s njima izjednačena prava, a nijedna od osoba pozvanih na nasljedstvo ne zahtijeva da se provede ostavinski postupak.

(3) Kad sud odluči ne provoditi ostavinski postupak, obavijestit će o tome tijelo nadležno za poslove skrbništva ako među nasljednicima ima osoba koje nisu sposobne da se same brinu o svojim pravima i interesima, a nemaju roditelje ili druge zakonske zastupnike.

(4) Ako je sud odlučio da se ne provodi ostavinski postupak zbog toga što se ostavina sastoji samo od pokretne imovine, ukinut će mjere osiguranja ostavine kako bi osobe pozvane na nasljedstvo mogle slobodno ostvarivati prava koja im pripadaju kao nasljednicima.

(5) Kad u ostavinu ulaze i stvarna prava na nekretninama, postupit će se kao kad su iza ostavitelja ostale nekretnine, a kad postoje ostala prava - kao da su ostale pokretnine

#### Upućivanje na parnicu zbog spora

##### Članak 222.

(1) Sud će prekinuti ostavinski postupak i uputiti stranke na parnicu ili postupak pred upravnim tijelom ako su među strankama sporne činjenice o kojima ovisi neko njihovo pravo.

(2) Na način predviđen odredbom stavka 1. ovoga članka sud će postupiti osobito ako su sporne činjenice:

1. o kojima ovisi nasljedno pravo, a naročito valjanost ili sadržaj oporuke ili odnos nasljednika i ostavitelja na temelju kojega se po zakonu nasljeđuje,
2. o kojima ovisi veličina nasljednog dijela, vrijednost nužnog dijela ili uračunavanje u nasljedni dio,
3. o kojima ovisi opravdanost isključenja nužnih nasljednika ili postojanje razloga za nedostojnost,
4. je li se neka osoba odrekla nasljedstva.

(3) Ako u navedenim slučajevima ne postoji spor o činjenicama, već se stranke spore o primjeni prava, ostavinski sud neće prekidati ostavinski postupak, nego će raspraviti pravna pitanja u ostavinskom postupku.

(4) Sud neće prekinuti postupak ni u slučaju iz stavka 1. ovoga članka, ako se radi o činjenicama čije postojanje zakon pretpostavlja, o činjenicama koje su općepoznate, te ako su sporne činjenice koje može utvrditi na temelju javnih ili javno ovjerenih isprava, nego će na temelju predmnjeve o postojanju tih činjenica, odnosno da je sadržaj tih isprava istinit, donijeti rješenje o nasljeđivanju, a onoga koji tvrdi suprotno predmnjevi uputit će da to dokaže u parnici, odnosno u upravnom postupku.

Koga se upućuje na parnicu. Trajanje prekida

#### Članak 225.

(1) Sud će uputiti na parnicu ili upravni postupak stranku čije pravo smatra manje vjerojatnim.

(2) Ako sud prekine postupak, odredit će rok koji ne može biti dulji od 30 dana, u kojemu upućena stranka treba pokrenuti parnicu ili upravni postupak, te o pokretanju obavijestiti ostavinski sud.

(3) Ako stranka u određenom roku postupi po rješenju suda, prekid postupka trajat će dok parnica ili upravni postupak ne bude pravomoćno završen.

(4) Ako stranka u određenom roku ne postupi po rješenju suda, prekinuti će se postupak nastaviti i dovršiti bez obzira na zahtjeve glede kojih je stranka upućena na parnicu, odnosno upravni postupak. U tom slučaju stranka koja je upućena na parnicu ili na upravni postupak može svoja prava ostvarivati u postupku na koji je upućena.

(5) Ako je ostavinski sud postupio u skladu s odredbom stavka 4. ovoga članka, a i u slučaju da je ostavinu raspravio a trebao je stranku uputiti na parnicu ili upravni postupak, pravomoćnost odluke ostavinskog suda ne sprječava da se o odnosnom zahtjevu pokrene parnica ili upravni postupak

Ovlasti i dužnosti javnog bilježnika

#### Članak 244.

(1) Kao povjerenik suda u ostavinskom postupku javni bilježnik na temelju odluke suda o povjeravanju provodi radnje i donosi odluke propisane ovim Zakonom.

(2) U slučajevima iz članka 222., 223. i 224. ovoga Zakona javni bilježnik vratit će spis nadležnom sudu.

(3) U slučajevima iz članka 140., 143. i 144. ovoga Zakona javni bilježnik može donositi odluke samo uz suglasnost svih stranaka u postupku. U protivnom vratit će spis nadležnom sudu.

(4) Nakon pravomoćnosti rješenja kojim je postupak okončan, odnosno povodom izjavljenog prigovora, kao i u drugim slučajevima kada po odredbama ovoga Zakona vraća spis nadležnom sudu, javni bilježnik vratit će spis nadležnom sudu, a u javnobilježničkom spisu zadržati prijepis spisa.

### **IZVADAK IZ USTAVA REPUBLIKE HRVATSKE**

**(NN 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 5/14)**

### **3. Gospodarska, socijalna i kulturna prava**

#### **Članak 48.**

Jamči se pravo vlasništva.

Vlasništvo obvezuje. Nositelji vlasničkoga prava i njihovi korisnici dužni su pridonositi općem dobru.

Strana osoba može stjecati pravo vlasništva uz uvjete određene zakonom.

Jamči se pravo nasljeđivanja.

### **IZVADAK IZ ZAKONA O OBVEZNIM ODNOSIMA**

**(NN 35/05, 41/08, 125/11 i 78/15)**

#### **V. MANE VOLJE**

#### **Prijetnja i sila**

#### **Članak 279.**

**(1) Ako je ugovorna strana ili netko treći nedopuštenom prijetnjom izazvao opravdani strah kod druge strane tako da je ona zbog toga sklopila ugovor, druga strana može zahtijevati da se ugovor poništi.**

**(2) Strah se smatra opravdanim ako se iz okolnosti vidi da je ozbiljnom opasnošću ugrožen život, tijelo ili drugo značajno dobro ugovorne strane ili treće osobe.**

**(3) Ugovor sklopljen uporabom sile prema ugovornoj strani ništetan je.**

#### **Bitna zabluda**

#### **Članak 280.**

(1) Zabluda je bitna ako se odnosi na objekt ugovora, bitna svojstva objekta ugovora, na osobu s kojom se sklapa ugovor ako se sklapa s obzirom na tu osobu, a i na okolnosti koje se po običajima u prometu ili po namjeri strana smatraju odlučnim, a strana koja je u zabludi ne bi inače sklopila takav ugovor.

(2) Strana koja je u zabludi može zahtijevati poništaj ugovora zbog bitne zablude.



(3) U slučaju poništaja ugovora zbog zablude druga savjesna strana ima pravo zahtijevati naknadu pretrpljene štete bez obzira na to što strana koja je u zabludi nije kriva za svoju zabludu.

(4) Strana koja je u zabludi ne može se na nju pozivati ako je druga strana spremna ispuniti ugovor kao da zablude nije bilo.

### **Zabluda o pobudi kod besplatnog ugovora**

#### **Članak 281.**

Kod besplatnog ugovora bitnom zabludom se smatra i zabluda o pobudi koja je bila odlučna za preuzimanje obveze.

### **Nesporazum**

#### **Članak 282.**

Kad strane vjeruju da su suglasne, a ustvari među njima postoji nesporazum o pravnoj naravi ugovora ili o kojem bitnom sastojku ugovora, ugovor ne nastaje.

### **Posredna izjava**

#### **Članak 283.**

Zabluda osobe preko koje je strana izjavila svoju volju smatra se zabludom u vlastitom očitovanju volje.

### **Prijevarena**

#### **Članak 284.**

(1) Ako jedna strana izazove zabludu kod druge strane ili je održava u zabludi u namjeri da je time navede na sklapanje ugovora, druga strana može zahtijevati poništaj ugovora i onda kad zabluda nije bitna.

(2) Strana koja je sklopila ugovor pod prijevaram ima pravo zahtijevati naknadu pretrpljene štete.

(3) Ako je prijevaru učinila treća osoba, prijevara utječe na sam ugovor ako je druga ugovorna strana u vrijeme sklapanja ugovora znala ili morala znati za prijevaru.

(4) Besplatni se ugovor može poništiti i kad je prijevaru učinila treća osoba, bez obzira na to je li druga ugovorna strana u vrijeme sklapanja ugovora znala ili morala znati za prijevaru.

### **Prividan ugovor**

#### **Članak 285.**

(1) Prividan ugovor nema učinka među ugovornim stranama.

(2) Ali ako prividan ugovor prikriva neki drugi ugovor, taj drugi vrijedi ako je udovoljeno pretpostavkama za njegovu pravnu valjanost.

(3) Prividnost ugovora ne može se isticati prema trećoj savjesnoj osobi.

## 7. PRAKTIČNI PRIMJERI

### PRIMJER 1.

Tužitelj podnosi tužbu Općinskom sudu u Splitu protiv tri tuženika radi isplate. Tuženik pod 1. ima prebivalište u Splitu, tuženici pod 2. i pod 3. u Zagrebu.

Tuženici pod 2. i pod 3. ističu prigovor mjesne nenadležnosti suda.

#### Pitanja:

- a) Koji sud je mjesno nadležan za postupanje u ovoj pravnoj stvari?
- b) Ovisi li odgovor na to pitanje o kojoj se vrsti suparničarstva radi?
- c) Ako je odgovor na prednje pitanje potvrđan, objasnite to?

### PRIMJER 2.

Tužitelj podnosi tužbu protiv tuženika od 1. i pod 2. (d.o.o u stečaju) radi utvrđenja i isplate.

Općinski građanski sud u Zagrebu utvrdio je prekid postupka u ovoj pravnoj stvari (točka I. izreke), oglasio se stvarno nenadležnim za postupanje (točka II. izreke) te je spis nakon pravomoćnosti tog rješenja ustupio Trgovačkom sudu u Zagrebu kao stvarno nadležnom sudu (točka III. izreke) uz obrazloženje da je nad tuženikom pod 2. otvoren stečajni postupak.

Trgovački sud u Zagrebu je otklanjajući svoju nadležnost za postupanje u tom parničnom predmetu, dopisom izazvao sukob nadležnosti smatrajući da je za odlučivanje u ovom parničnom predmetu stvarno nadležan Općinski građanski sud u Zagrebu jer je tužba u ovom predmetu podnesena kao tužba glavnog miješanja.

Naime, između tuženika pod 1. i pod 2. u tijeku je parnični postupak koji se vodi kod Općinskog građanskog suda u Zagrebu i u tom predmetu još uvijek nije donesena pravomoćna odluka.

#### Pitanja:

- a) Koji sud je stvarno nadležan za postupanje u ovoj pravnoj stvari i zašto?

### PRIMJER 3.

Tužiteljica je protiv tuženika pod 1. podnijela 2006. tužbu radi utvrđenja suvlasničkih dijelova u imovini stečenoj tijekom trajanja braka, te razvrgnuća suvlasničke zajednice civilnom diobom, odnosno isplatom.

Podneskom od 2007. tužiteljica je preinačila tužbu proširivši je i na tuženike pod 2. i pod 3., a radi utvrđenja da zajedno s tuženikom pod 1. ima 100% udjela u trgovačkim društvima X.Y. d.o.o. Z. (tuženik pod 3.) i Z.A. d.o.o. Z. (tuženik pod 4.) s tim da od toga tužiteljici i tuženiku pod 1. pripada svakom po 50% udjela, a što da su

tuženici dužni priznati i omogućiti joj sklapanje novog društvenog ugovora za navedena trgovačka društva, te izvesti sve potrebne radnje za upis takvog novog društvenog ugovora uvažavajući udio tužiteljice od 50% u sudski registar Trgovačkog suda u Zagrebu.

Tuženici pod 2. i pod 3. odmah po zaprimanju podneska ističu prigovor stvarne nenadležnosti Općinskog suda u Splitu, smatrajući da je za postupanje po preinačenoj tužbi nadležan Trgovački sud u Zagrebu.

**Pitanja:**

- a) Radi li se u konkretnom slučaju o suparničarstvu?
- b) Koji sud je nadležan za rješavanje predmeta spora i zašto?

**PRIMJER 4.**

Tužitelj podnosi tužbu protiv tuženika pod 1. X.Y. d.o.o. u stečaju DU, te pod 2. i pod 3. radi utvrđenja prava suvlasništva i uknjižbe, i tužbom zahtijeva od svih tuženih priznanje prava suvlasništva na zajedničkim dijelovima zgrade u kojoj je od tuženika pod 1. kupio garažu u suterenu, a tuženici pod 2. i pod 3. su vlasnici stanova u prizemlju iste zgrade, te priznanje prava vlasništva zemljišta i izdavanje tabularne isprave prema utvrđenim suvlasničkim dijelovima svih vlasnika posebnih dijelova zgrade.

Općinski sud u Dubrovniku se rješenjem oglasio stvarno nenadležnim i po pravomoćnosti tog rješenja ustupio predmet Trgovačkom sudu u Rijeci, kao stvarno i mjesno nadležnom, temeljeći svoju odluku na činjenici da je nad tuženikom pod 1. otvoren stečajni postupak, pozivom na odredbe članka 34. b. toč. 5. ZPP.

Trgovački sud u Dubrovniku izaziva sukob stvarne nadležnosti, smatrajući da se odredba članka 34. b. toč. 5. odnosi samo na tuženika pod 1., ali ne i na tuženike pod 2. i pod 3., koji su fizičke osobe, a između njih i tuženika pod 1. s obzirom na predmet spora, ne postoji suparničarstvo u smislu odredbe članka 34.b. toč. 10. ZPP.

**Pitanja:**

- a) Koji sud je stvarno nadležan za postupanje u ovoj pravnoj stvari?
- b) Jesu li tuženici materijalni ili formalni suparničari?

**PRIMJER 5.**

Tužitelj kao jedini zakonski nasljednik ostaviteljice podnosi tužbu protiv dvoje tuženika - oporučnih nasljednika, radi utvrđenja ništetnosti oporuke ostaviteljice A.B., sastavljene dana 23. kolovoza 2007., te da se njezina ostavina ima raspraviti po zakonskom redu nasljeđivanja i u cijelosti rasporediti tužitelju. Radi se o pisanoj oporuci pred svjedocima propisanom odredbom članka 31. ZN.

Prvostupanjski sud odbija tužbeni zahtjev uz obrazloženje da je oporuka sastavljena sukladno zakonskoj odredbi jer da je oporuku sastavio odvjetnik, da je

istu ostaviteljica pročitala i pred dvoje svjedoka izjavila da se radi o njenoj oporuci nakon čega su se i ostaviteljica i svjedoci potpisali na oporuci.

Drugostupanjski sud preinačuje pobijanu odluku i prihvaća tužbeni zahtjev uz obrazloženje da je ostaviteljica potpisala samo drugi list oporuke koja se sastoji od dva lista papira a ne oba lista papira pa da je takva oporuka ništetna zbog nedostatka propisane forme.

**Pitanja:**

- a) Pod koju vrstu suparničarstva možemo podvesti položaj tuženika pod 1. i pod 2. u ovoj parnici?
- b) Kakvu bi odluku mogao donijeti revizijski sud?
- c) Što ako se radi o međunarodnoj oporuci?
- d) Kako bi glasila odluka o troškovima postupka?

**PRIMJER 6.**

Tužiteljica tužbenim zahtjevom traži utvrđenje prava vlasništva nekretnine uz izdavanje tabularne isprave, time da tužbom ne obuhvaća sve nasljednike upisanog pok. vlasnika.

**Pitanja:**

- a) O kojoj vrsti suparničarstva bi se radilo u ovoj parnici?
- b) Kako treba postupiti sud?

**PRIMJER 7.**

Tužitelji S., mldb. A. M. i mldb. I. Č., svi zastupani po odvjetniku u Zagrebu, podnose tužbu protiv tuženika „C. o.“ d.d. Z., radi naknade štete i to za isplatu rente zbog izgubljenog uzdržavanja zbog smrti svog prednika (supruga i oca).

**Pitanja:**

- a) O kojoj vrsti suparničarstva bi se radilo u ovoj parnici?
- b) Kako bi glasila odluka o troškovima postupka?

**PRIMJER 8.**

Tužitelj podnosi tužbu protiv tuženika pod 1. Grada Z., tuženika pod 2. i pod 3., oboje iz Z., i tuženika pod 4. Fonda Z., radi utvrđenja ništavosti ugovora o prodaji stana i ništavosti ugovora o doživotnom uzdržavanju.

Tuženik pod 1. i tuženik pod 4. sklopili su ugovor o kupoprodaji stana kojim su stan prodali sada pok. trećoj osobi.

Treća osoba sklopila je ugovor o doživotnom uzdržavanju sa tuženicama pod 2. i pod 3.

Tužiteljev tužbeni zahtjev je pravomoćno odbijen.

**Pitanja:**

- a) O kojoj vrsti suparničarstva bi se radilo u ovoj parnici?
- b) Kako bi se utvrdila vrijednost predmeta spora i kako bi glasila odluka o troškovima postupka?

**PRIMJER 9.**

Tužitelj HZMO je podnio tužbu protiv tri tuženika radi isplate s naslova regresa odnosno, isplate novčanog iznosa isplaćenog srodnicima poginulog osiguranika. Tuženici pod 1. i pod 2. su osiguravateljne kuće štetnika a tuženik pod 3. je štetnik.

Prvostupanjski je sud prihvatio tužbeni zahtjev u odnosu na tuženike pod 1. i pod 2. dok je isti odbio u odnosu na tuženika pod 3.

Drugostupanjski sud je djelomično preinačio presudu te je obvezao i tuženika pod 3. da solidarno s tuženicima pod 1. i pod 2. isplati tužitelju utuženi iznos.

Tuženici pod 1. i pod 2. obvezani su naknaditi tužitelju troškove parničnog postupka u iznosu od 30.000,00 kn a tuženik pod 3. u iznosu od 32.500,00 kn.

Tuženik pod 3. podnosi reviziju protiv drugostupanjske odluke u dijelu kojim je isti obvezan na isplatu tražbine i troškova postupka.

**Pitanja:**

- a) O kojoj vrsti suparničarstva bi se radilo u ovoj parnici?
- b) Je li pravilna odluka o troškovima postupka?

**PRIMJER 10.**

Tužitelji pod 1. i pod 2. - primatelji uzdržavanja podnose tužbu protiv tuženika pod 1. i pod 2. - davatelja uzdržavanja, radi raskida ugovora o doživotnom uzdržavanju.

Prvostupanjskom presudom i presudom na temelju priznanja je djelomično raskinut ugovor o doživotnom uzdržavanju zaključen između stranaka i to u odnosu na tuženu pod 1. pa je ista obvezana predati tužiteljima svu njihovu nepokretnu imovinu koja je bila predmetom ovog ugovora u odnosu na nju i dozvoliti brisanje u njezinu korist izvršene zabilježbe na nekretninama tužitelja, dok je zahtjev u odnosu na tuženu pod 2. odbijen.

Drugostupanjskom presudom je prihvaćen zahtjev i u odnosu na tuženu pod 2.

Tužena pod 2. podnosi reviziju.

**Pitanja:**

- a) O kojoj vrsti suparničarstva bi se radilo u ovoj parnici?
- b) Koje odluke je mogao donijeti prvostupanjski sud, a koje drugostupanjski?
- c) Kako je postupio revizijski sud?

**PRIMJER 11.**

Tužitelj je podnio tužbu protiv tuženika pod 1. i pod 2. radi utvrđenja ništavosti oporuke prednika stranaka.

Prvostupanjski je sud utvrdio ništavom oporuku; dok je odbio tužbeni zahtjev usmjeren na utvrđenje da kuća i dvije nekretnine ulaze u ostavinsku masu ostavitelja.

Drugostupanjskom presudom potvrđena je presuda u dijelu kojim je prihvaćen tužbeni zahtjev dok je u preostalom dijelu presuda ukinuta. Reviziju podnosi samo tuženik pod 2.

**Pitanja:**

- a) O kojoj vrsti suparničarstva bi se radilo u ovoj parnici?
- b) Što će učiniti revizijski sud?

**PRIMJER 12.**

Tužiteljica je podnijela tužbu protiv RH radi proglašenja ovrhe nedopuštenom, koji tužbeni zahtjev je prvostupanjski sud prihvatio.

**Pitanja:**

- a) Je li odluka suda, s aspekta legitimacije stranaka zakonita?
- b) Što biste vi učinili?

**PRIMJER 13.**

Prvostupanjskom presudom odbijen je tužbeni zahtjev da se naloži tuženiku platiti tužiteljima pod 1. i pod 2. iznos od 50.000,00 kn sa zateznim kamatama. Ujedno je naloženo tužiteljima naknaditi tuženiku trošak postupka u iznosu od 10.000,00 kn.

Iz odredbe članka 37. stavak 2. ZPP proizlazi da se vrijednost predmeta spora određuje prema vrijednosti svakog pojedinog zahtjeva ukoliko zahtjev proizlazi iz raznih osnova ili pojedine zahtjeve ističu različiti tužitelji ili su pojedini zahtjevi istaknuti protiv različitih tuženika.

U ovom predmetu dva tužitelja jednom tužbom traže da im tuženik plati novčani iznos, a zahtjev se temelji na nepodmirenoj obvezi plaćanja naknade za eksproprijirane nekretnine i predstavlja razliku između ugovorom utvrđene visine uloženi sredstava i građevinske vrijednosti stana.

### **Pitanja:**

- a) O kojoj vrsti suparničarstva bi se radilo u ovoj parnici?
- b) Na koji način će se odrediti VPS i odlučiti o parničnom trošku?

### **PRIMJER 14.**

Tužitelj je podnio tužbu radi naknade štete protiv tuženika pod 1. "Osiguranje" d.d. i protiv X.Y., time da je postavio zahtjev prije svega u odnosu na tuženika pod 1. a u slučaju da taj zahtjev bude pravomoćno odbijen traži da tužbeni zahtjev bude prihvaćen prema sljedećem tuženiku.

- a) Radi li se ovdje o suparničarstvu?
- b) Kakva je moguća odluka suda?

### **PRIMJER 15.**

Sud je pozvao na plaćanje sudske pristojbe ovršenike pod 1., pod 2. i pod 3.

Ovršenik pod 3. u žalbi smatra da je on oslobođen obveze plaćanja sudskih pristojbi temeljem odredbe članka 18. Zakona o sudskim pristojbama (kad više osoba zajednički predaju podnesak i poduzimaju radnje u postupku, a jedna ili više njih oslobođene su plaćanja pristojbe, osoba koja nije oslobođena treba platiti pristojbu samo prema vrijednosti onog dijela predmeta spora koji otpada na nju.

Ako je vrijednost predmeta spora određena primjenom odredaba članka 30. ovoga Zakona, vrijednost dijela predmeta spora koja otpada na osobu koja nije oslobođena plaćanja pristojbe utvrdit će se tako da se ukupna vrijednost predmeta spora podijeli brojem osoba koje zajednički nastupaju u postupku. Tako će se učiniti i kad je vrijednost predmeta spora određena primjenom odredaba članaka 21. do 29. ovoga Zakona, ali se drugačije ne može utvrditi vrijednost dijela predmeta spora koji otpada na osobu koja nije oslobođena plaćanja pristojbe).

Ovršenici u ovom postupku su jamci temeljem istog ugovora o kreditu.

- a) Kakav procesni položaj imaju ovršenici?
- b) Ima li mjesta primjeni odredbe članka 18. ZSP-a?

### **PRIMJER 16.**

U postupku radi poništenja oporuke ostavitelja u cijelosti, jedan od dva pasivna suparničara priznaje tužbeni zahtjev, a drugi ga osporava.

### **Pitanja:**

- a) O kojoj vrsti pasivnog suparničarstva se radi u ovoj parnici?
- b) Kako će sud postupiti?
- c) Hoće li donijeti presudu na temelju priznanja?
- d) Može li tužbeni zahtjev prema jednom pasivnom suparničaru biti prihvaćen, a prema drugom odbijen?

## **PRIMJER 17.**

U parnici radi utvrđenja očinstva, Ivana Ivić i njena majka Ana Ivić podnose tužbu protiv Ante Antića tvrdeći da je on Ivanin otac. Ante Antić osporava tužbu i tužbeni zahtjev, sud određuje izvođenje dokaza, ali prije ročišta za glavnu raspravu Ante Antić pogiba u prometnoj nesreći, nakon čega sud prekida postupak.

Ostavinski postupak iza Ante Antića okončava se donošenjem rješenja o nasljeđivanju kojim Antu Antića nasljeđuju njegova supruga Mira Antić i djeca Mate Antić i Borka Antić.

Tužiteljice traže nastavak postupka i na pasivnoj strani označavaju kao tuženike nasljednike Ante Antića, suprugu Miru te djecu Matu i Borku. Oni se protive stupanju u parnicu.

### **Pitanja:**

- a) Kako će sud postupiti u odnosu na protivljenje uključivanjem u parnicu novooznačenih tuženika?
- b) Mogu li se novooznačeni tuženici osnovano protiviti uključivanju u parnicu?
- c) Kakav procesnopravni položaj imaju nasljednici tuženika u postupku radi utvrđenja očinstva?
- d) O kojoj vrsti suparničarstva se ovdje radi i kako se spor može riješiti protiv ovih tuženika?

## **PRIMJER 18.**

Šime Šimić i Jela Šimić stekli su uknjižbom pravo vlasništva nekretnine č.z. 20/1 KO Split od svog oca Frane Šimića na temelju Ugovora o darovanju iz 2013. Dana 5.5.2014. Frane Šimić sastavlja oporuku kojom ostavlja svojoj djeci Šimi Šimiću i Jeli Šimić č.z. 20/1 K.O. Split, dok nekretnine č.z. 18/1 i 19/1 K.O. Split ostavlja svojoj djeci, kćerki Kati Šimić i sinu Filipu Šimiću. Frane Šimić umire 20. 12. 2014.

Izvanbračna kći ostavitelja Franka Šimić podnosi tužbu protiv oporučnih nasljednika Kate i Filipa Šimića, radi utvrđenja nevaljanosti oporuke od 5.5.2014. u dijelu kojim je raspolagao č.z. 19/1 i 18/1 K.O. Split. Sud je poziva da podneskom uredi tužbu uz prijetnju odbačajem zato što, prema stajalištu suda, tužbom nije obuhvatila sve njegove nasljednike. Ona to nije učinila, a sud joj odbacuje tužbu.

### **Pitanje:**

- a) Je li sud ispravno postupio?
- b) Zašto?



### **PRIMJER 19.**

Ivo Ivić oporukom ostavlja svoju imovinu č.z. 3/1 K.O. Split prijatelju Frani Franiću, brod prijatelju Stipi Stipiću i nekretninu 3/2 K.O. Split državi, Republici Hrvatskoj. Njegovi nasljednici osporavaju valjanost oporuke u ostavinskom postupku, pa sud taj postupak prekida i upućuje zakonske nasljednike na parnicu radi poništenja oporuke.

#### **Pitanje:**

Jesu li tužitelji prije pokretanja parnice dužni postupiti u skladu s odredbom članka 186. a) ZPP i obratiti se državnom odvjetništvu radi mirnog rješenja spora.

### **PRIMJER 20.**

Ostavinski postupak iza smrti marokanskog državljanina koji ima uobičajeno boravište u Splitu, a umro je u rujnu 2015. provodi se pred Općinskim sudom u Splitu. Ostavitelj se za života opredijelio za primjenu marokanskog prava u ostavinskom postupku iza svoje smrti.

U RH je otac ženskog izvanbračnog djeteta koje u ovom ostavinskom postupku nije pozvano na nasljedstvo jer to priječi marokansko nacionalno pravo.

#### **Pitanje:**

- a) Postupa li sud ispravno kada ne poziva na nasljedstvo izvanbračnu kćerku ostavitelja i je li to u skladu s domaćim javnim poretkom?
- b) Kako bi bilo ispravno postupiti?

## 8. LITERATURA

- Hrvatska enciklopedija, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, mrežno izdanje,
- Pravna enciklopedija, Savremena administracija 1985.,
- Christopher Harland, Ralph Roche, Ekkehard Strauss, Komentar Europske konvencije o ljudskim pravima (Sarajevo, Grafičar promet 2003.),
- dr. Zoran Ivošević, Suparničarstvo, Pravno ekonomski centar Beograd 1979.,
- Prof. dr. Mihajlo Dika, Građansko parnično pravo, IV knjiga, Narodne novine 2008.,
- Gavella, Nikola; Belaj, Vlado, Nasljedno pravo, Narodne novine, Zagreb, 2008.,
- Kreč, Milan; Pavić, Đuro, Komentar Zakona o nasljeđivanju (sa sudskom praksom), Narodne novine, Zagreb, 1964.,
- Triva, Siniša; Dika, Mihajlo, Građansko parnično procesno pravo, Narodne novine, Zagreb, 2008.
- Dika, Mihajlo, Građansko parnično pravo, Parnične radnje, Narodne novine, 2008.,
- Crnić, Ivica, Zakona o obveznim odnosima, Napomene, komentari, sudska praksa i abecedno kazalo pojmova, Narodne novine, Zagreb, 2010.,
- Gavella, Nikola; Josipović, tatjana; Gliha, Igor; Belaj, Vlado; Stipković, Zlatan, Stvarno pravo, svezak 1, "Narodne novine" Zagreb 2007.,
- Crnić, Jadranko; Končić, Ana-Marija, Zakon o nasljeđivanju s komentarom, sudskom praksom, priložima, primjerima i abecednim kazalom, Organizator, Zagreb, 2005.,
- Damir Kontrec, Jožica Matko-Ruždjak, Đuro Sessa, Zakon o nasljeđivanju s komentarima, poveznicama, sudskom praksom, priložima, primjerima i abecednim kazalom pojmova, Organizator, Zagreb, 2015.